

BERGSPORT

SVENSKA KLÄTTERFÖRBUNDET

#155 september 2012 Pris: 50 sek

NORGE
**FEST PÅ
FLATANGER**

FINALE
**ITALIENSK
DELIKATESS**

SÅ VANN
HAN SVERIGES
FÖRSTA VM-MEDALJ

HANNES
PUMANS
VM-SAGA

KÄNSLÖSTORM
**OVÄDER I
DOLOMITERNA**

EXPEDITION:
THE SHARK'S FIN

MERU CENTRAL, GARWHAL HIMALAYA

1986

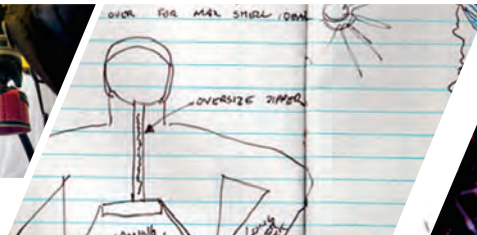
Mugs Stump's early Shark's Fin attempt fails because of an avalanche resulting in a dislocated shoulder

2003

Conrad Anker, Doug Chabot, and Bruce Miller are repelled from the Shark's Fin due to loose snow and lack of gear

Conrad Anker in the Meru Shell approaching one of the climb's hardest mixed pitches. Photo: Jimmy Chin

2008

JUNE / Heavy snow pins the team to the wall for days. On day 18, the team gets within 100 meters of the summit, but no further. A two-day rappel brings the team to safety

2009 - 2010

Insights during ferocious storms guided innovation as Conrad, teammates and The North Face® engineered a complete kit for Meru conditions

Hiro Yoshi Manome's fourth attempt ends when his partner breaks an ankle at 6,050 meters

Multiple international teams fail to reach the summit of Meru Central via the Shark's Fin

2004

2006

“At your coldest moment,
new ideas strike because they must.”

—Legendary alpinist Conrad Anker utilizes every skill learned in his 30 years climbing on the first ascent of the Shark's Fin

Knowledge is gained through experience. Twice denied, Conrad Anker was determined to climb the perfect line on Meru Central. Drawing from Conrad's expedition notes and collaborative sessions with the team, The North Face® product innovators developed a head-to-toe system of apparel for each athlete's climbing style and the environmental conditions of the Shark's Fin. The Radish Midlayer, Meru Shell and Bib, and Shaffle Jacket combined to function as a totally integrated protective and insulating system for alpine, mixed, and aid climbing in -20 degree temperatures. Conrad, Jimmy Chin, and Renan Ozturk reprised their 2008 epic and become the first team in over 30 attempts to complete the Shark's Fin.

Check out the Meru Collection at thenorthface.com

2011 OCTOBER / Conrad in the Radish Midlayer, featuring longer sleeves and thumb loops for fluid climbing, balaclava hood that goes under the helmet, and chest pocket so Conrad's glasses are always at hand

OCTOBER / Staying warm on the summit in the Meru Shell and Shaffle Jackets. Expedition leader Conrad Anker and team claim the first ascent that eluded over 30 previous expeditions

INNEHÅLL SEPTEMBER 2012

- 16 Hannes Puman tog VM-silver
- 20 Ungdomskurs på Keb
- 22 Oväder i Dolomiterna
- 26 Knutar på Dyneema
- 36 Äventyr i Hurrungane
- 38 Bildspecial: Flatanger
- 42 Harkaberget
- 44 Finale

Den 31 augusti blev Hannes Puman första svensk någonsin att ta en VM-medalj.
Foto: Lars Ole Gudevang

HOPPET LEVER

Vädret, ja. Inte så bra. Regn, och på tok för få riktiga högsommardagar. Och värst av allt - usla prognoser. Den här sommaren har de inte haft många rätt på YR eller SMHI. Det är tydligen oerhört svårt att pricka in åskovädren på väderkartan, hur många satelliter och superdatorer man än har i bakfickan.

Det fina i kråksången är att de ibland har fel åt "rätt" håll. Det vill säga, utlovat pissväder blir i själva verket en kanondag. Vem har inte varit med om att man chansat en kväll, eller rent av en långhelg, och trots ihärdiga meteorologiska dödshot fått sin optimism belönad med krispiga, torra höstdagar?

Lättillgänglig, ständigt uppdaterad väderdata och tjustiga, lättförståeliga prognoser är ganska nya företeelser. I högalpina sammanhang har det förändrat spelets regler. I Himalaya och Patagonien ökar möjligheterna att överlista snöstormarna och få till ett väderfönster, även för den som inte begåvats med en extra känslig lilltå eller andra talanger för att spå väderomslag.

Men allt oftare drabbas vi av övertro på våra tekniska system, och alltför ofta tar vi det säkra före det osäkra. Trots att jag vet från kunniga källor att inga klimatmodeller klarar att förutse väder med någon som helst precision mer än tre dagar framåt, så kan jag ställa in en planerad helgresan redan på måndagen när yr.no antyder några droppar regn på lördagen. Bokar in jobb, middagar eller annat mys istället. För att sedan tvingas bevittna hur prognosen blommar ut i strålände sol hela belgen.

Det är synd. Väder är kaotiskt i sin natur och förblir under överskådlig framtid svårtytt. För den som vill maximera klätterdagar gäller det än idag att våga chansa och satsa på toppen även under gråa skyar. Nästa helg blir det hösttur till Norge. Då får det bära eller brista!

John Liungman

UTRUSTNING FÖR NYBÖRJAREN

Petzl Elia

▲ Lätt klätterhjälm för kvinnor. Bra justeringsmöjligheter och fäste för pannlampa. 899:-

5.10 Coyote VCS Canvas

▲ 5.10s Coyote VCS är en komfortabel sko tillverkad i fodrad canvas. Framtagen för såväl den erfarna som nybörjaren. 899:-

Black Diamond Momentum Package

▲ Komplet startpaket för nybörjare. 899:-

BERGSPORT UTGES AV SVENSKA KLÄTTERFÖRBUNDET

REDAKTIONSADRESS Bergsport, c/o Liungman, Snörmakareg 6,
415 06 Göteborg, Tel. 0732-471717

E-POST red@bergsport.se

REDAKTÖR

John Liungman

ÅTERKOMMANDE
FOTOGRAFER

Shawn Boye, Jonas Paulsson, Per-Ola Andersson,
Martin Arvidsson, Alexander Rydén

LAYOUT

Lotta Bernhed, Zetterqvist Tryckeri

PREPRESS

Zetterqvist Tryckeri

ANNONSBOKNING

Jonas Svanström, 031-743 20 85
jonas.svanstrom@outsideonline.se

PRODUCERAS AV

Zetterqvist Tryckeri, 031-743 20 80

TRYCK

Zetterqvist Tryckeri, Göteborg

ANSVARIG UTGIVARE

Pontus Axelsson, Svenska Klätterförbundet

BERGSPORT kommer ut med fyra nummer per år. Redaktionen ansvarar ej för icke beställt material. Texter redigeras och kortas efter behov. Bilder kan komma att beskäras. Åsikter i artiklar och debattinlägg är författarens och inte redaktionens.

OMSLAGSBILD

Foto: Alexander Rydén. Erik Grandelius på den crimpiga starten som är cruxet på första delen av Nordic Flower (8b+) i Flatanger. Mer från Flatanger längre fram i tidningen.

 NATURKOMPANIET

MALMÖ: SÖDRA FÖRSTADSGATAN 32 | STOCKHOLM: SVEAVÄGEN 62

WWW.NATURKOMPANIET.SE

Daniela 29:a i München

Världscupen i bouldering gick i München i slutet av augusti. Daniela Ebler från Solna kk lyckades bäst av svenskarna med en 29:e plats. Daniel Andersson och Robert Rundin, också de hemmahörande i Solna kk, slutade på 45:e respektive 61:a plats. Nu är siktet inställt på VM i Paris, som drar igång 12 september. Totalsegrare i Boulderingvärldscupen 2012 blev Anna Stöhr från Österrike och Rustam Gelmanov från Ryssland.

Friat på Trollväggen

Far- och sonteamet Ole Johan och Sindre Saether har friat ännu en stor led på Trollväggen. Denna gången var det leden Krasnoyarsk som gjordes utan aid. Leden gjordes ursprungligen av ryska klättrare 2002 och fick då graden 7/A4+. Enligt tidningen Norsk Klatring går leden på väggens högsta parti, och delar en del replängder med Arch Wall. Enligt tidningen rör det sig om en hel del klättring i grad 7, och kruxpassager runt 8-. Paret Saether har tidigare friat såväl Norskeruta, Franskeruta och Arch wall, och lägger nu alltså ännu en seriös fribestigning till berättelsen om Trollväggen.

Rättelse

Krönikan "Sjätte sinnet" i förra numret fick ingen skribent angiven. Mannen med varningsklockorna heter Tommy Schultz.

SISTA SEKUNDEN-TIPSET!

12-16 september pågår VM i sportklättring i Paris. Följ våra svenska deltagare via direktsändning på ifsc.tv!

Grandelius blandar sport och äventyr

Erik Grandelius har legat i under sensommaren. Först klättrade han leden Madonna (8c+) i Frankenjura. Den satt på fjärde försöket trots svettigt väder. Några dagar senare lyckades han med Raubritter (8c). Och på Flatangerfestivalen (se Erik på omslaget) snodde han förstabestigningen av Muy Verdes (8c+) framför näsan på Adam Ondra - som onsajade leden dagen efter.

- Jag var på resa i Polen, och kom till Frankenjura med mina polska kompisar. Det var extremt varmt i skogen, men lederna tog två dagar var.

Erik kommer inte att åka till VM i Paris, utan siktar på världscupen i Kranj senare i höst.

- Jag har klättrat väldigt mycket i sommar, och känner mig lite sliten. Jag är inte direkt hungrig just nu, och inte sugen på att träna mycket, så det är inte rätt tid för mig.

Erik har också bejakat sin äventyrligare sida. Tillsammans med Martin Olslund försökte han fria Stein-Ivar Gravadals aidled Tsunami (6+, A4) på Kjerag. Dock utan att lyckas.

- Vi försökte göra den ground-up, trots att alla de hårda reporna fanns högt upp. Det hade varit smartare att börja uppifrån

och jobba in cruxen.

- Jag är inte direkt sugen på att komma tillbaka. När ett crux är 15 meters travers, dåligt säkrad med en potentiell pendel in i en vägg så är det inte så kul.

- Jag vill undvika ta såna risker. Klättring på gamla idleder inte så intressant.

Grandelius uttrycker det som att han föredrar Heymans turer framför Restorps. Det ska vara safe även om det är run-out.

- Jag skulle hellre bulta en självständig linje, och slippa hålla mig till naturliga formationer, gärna något som torkar fort. Och istället höja svårighetsgraden. Jag kan klättra dåligt säkrad 7c+, men vill hellre göra en multipitch på 8b eller uppåt. Men det är bara en idé.

Fält och Smith-Gobat gör 8a multipitch i Dolomiterna

Nya Zeeländskan Mayan Smith-Gobat har i sällskap med David Fält repeterat monsterleden Donnafugata i Dolomiterna. Detta är den tredje fria bestigningen av denna 750-metersled av graden 8a.

Donnafugata går på Torre Trieste, Civetta, i Dolomiterna. Fält och Mayan-Gobat gjorde turen i ett svep på 32 timmar. Mayan-Gobat gjorde alla repor utom två

onsajt, och de två återstående gjordes på andra försöket.

- Hon fick gräva djupt, både mentalt och fysiskt för lyckas med en sådan enorm ansträngning på en så krävande led. Att få vara del av en prestation i världsklass var otroligt kul, skriver David Fält.

- Donnafugata måste anses vara en av de mer intressanta utmaningarna i Dolomiterna och vi menar verkligen att denna tur förtjänar mycket mer credit och fler bestigningar. Ja, det är exponerat, men relativt säkert.

Orosmoln över Ceüse

Den världsberömda klätterdestinationen Ceüse i Frankrike hotas av gryende accessproblem. Nedskräpning, fulcamping och bajs blir allt vanligare, och såväl myndigheter som klättrare börjar tröttna.

- Man talar ofta om det vackra Ceüse, jag vill tala om bajs under bar himmel, skriver franska sajten Kairn.com.

Förutom toalettpapper, tamponger, eldstäder vid instegen och avbrutna växande grenar så tilltar ovanan att campa "gratis" där det inte är tillåtet.

- Mitt råd är att om man inte har råd att betala 6 euro för laglig camping så stanna hemma, skriver David Fält på sin blogg E9 Climbing.

63°1'15"N 12°12'0"E

Storsylen

ACTIVE SHELL

ROCKETTE HOOD JACKET M/W

För stigarnas superhjältar och sluttningarnas sanna entusiaster. Rockette Hood Jacket låter dig behålla drivet i steget, även när himlen tappar i vykorts kvaliteten. Sammenslen till det inre, vattentät till det yttre. Trepunktsjusterad huva med tajt passform och förstärkt skärm ger strålande utsikter. Fickor med vattenresistenta dragkedjor och integrerad ventilation. Lämna frontdragkedjan öppen och punktstäng med velcro för ytterligare ventilation.

SCIROCCO ACTIVE PANT

För tillfällen då benen jobbar för högtryck under lågtryck. Scirocco Active Pants: skräddade för rörelsefrihet. Vattentäta med Gore-Tex Active. Elastisk midja med dragsko. Liten invändig ficka för exempelvis kreditkort och nycklar. Velcrojusteringar över vaden låter dig tajta till de dragkoförsedda bensluten.

GORE-TEX® ACTIVE SHELL

Kläder som konstruerats med GORE-TEX® Active Shell har tillverkats för en extrem andningsförmåga och ger ett varaktigt vattentätt och vindtätt skydd för optimal garanterad komfort. Med en lättare vikt och effektiviserad 3-skikts konstruktion, ger denna helt nya klass av vattentäta kläder en extrem andningsförmåga och utmärkt hudnära komfort. Idealska för allväders aktiva idrottsmän som söker varaktigt skydd och komfort under intensiv motion, som görs under en dags aktiviteter som spårlöpning, mountain bike och snabb bergsbestigning. • Extrem andningsförmåga (RET<3). • Varaktigt vattentät och vindtät. • Lätt vikt (plaggets maximala vikt, 400 gram). • Utmärkt hudnära komfort. • Speciellt utvecklad för intensiv motion.

tierra.se

Äventyr för alla

Det råder köbildning nedanför klippblocken som leder upp till Midskogsberget, ett par mil söder om Sundsvall. Att scrambla uppför när man har svag syn, dålig balans eller saknar styrsel i benen tar tid. Även om man får hjälp. Och hjälp finns.

Text: Annika Ringstedt. Foto: Johan Ringstedt

När Sundsvallsklubben Expedition Altitud bjuder in till sommarens Fritid för alla kommer tretton ungdomar med olika typer av funktionshinder upp över klippkanten med hjälp av selar och rep, extra händer, frivilliga ben, andras starka kroppar och där det behövs – burna på bår.

Andreas Fahlgren tar sig sakta över diket från vägen in i skogen. Rollatorn som ett skydd i ryggen och Anders Pettersson från Expedition Altitud beredd bredvid. Det ser tungt ut, rollatorns små hjul i den stenfyllda jorden, och så kanten upp mot stigens hinderande rötter.

– Alltså jag har en plan, men den är lite smårisig, säger Andreas Fahlgren och håller med starka händer hårt om rollatorns handtag.

– Och jag har snabba reflexer om något händer! Andreas Fahlgren är 21 år och är med för sjätte eller sjunde året, han minns inte så noga.

– Jag är med för att det är kul att komma ut, och att få träffa andra lite i samma situation. Andreas är född med en cp-skada.

– Jag klättrar ju inte alls, jag kan inte det med mina ben men jag är jäkligt starkt, säger han och visar genom att krama så hårt om min hand att det gör ont.

Det är sjunde året som Expedition Altitud i samarbete med kommunens verksamhet Fritid för alla ordnar dagläger vid Midskogsberget. Klubben är en av verkligt få i landet som arrangerar klättringsaktiviteter för funktionshindrade med syfte att alla – oavsett funktionshinder – ska ha samma möjlighet att komma ut i naturen och prova på klättring och andra friluftaktiviteter.

Just i dag flödar solen från en helt molnfri himmel, värmen ångar upp från mossan och myggen surrar svagt runt deltagarna som en efter en på olika sätt tar sig upp för aluminiumstegarna som Expedition Altituds – eller XA som det står på klubbtröjorna – medlemmar riggat kvällen innan. Selarna får sitta kvar eftersom det snart väntar topprepklättring och grottkrypning. Bland annat.

Oskar Wiberg 15 år har precis kommit upp över klippkanten, han slår undan några myggor under hjälmen och ser sig nöjd omkring. Bredvid honom står Lotta Aksnes som är 17 år. Båda har varit med i flera somrar och vet vad som väntar.

– Jag tycker allt är kul här, säger Lotta.

– Gången genom grottan är roligast, slår Oskar fast.

På en avsats ovanför stegarna står Eleonor Törngren i röd XA-tröja och tar hem rep genom Gri-grin. Det är Andreas Fahlgrens tur att som siste man hjälpas upp. Han vilar tryggt i famnen på Anders Pettersson och det är till Andreas sele som repet går. När Anders Pettersson rört sig några meter uppåt med sin värdefulla börda, spotad av ytterligare två XA-medlemmar, tar några andra starka armar vid, Eleonor Törngren tar hem ytterligare lite rep och Anders Pettersson tar några snabba kliv vidare uppåt och förbi för att kunna ta emot Andreas över klippkanten.

Nu är alla ungdomar uppe vid baslägret. Här finns en eldstad och mellan två tallar hänger en höghöjdgunga som man kan hissa sig högt upp bland trädkronorna i. Bakom trädstammar skymtar en klippvägg där två rep är uppsatta för dem som vill klättra och en bit bort, under mossbeklädda stenar finns en öppning som leder ner och under markens stenskravel. Här försvinner några orangea hjälmar för att dyka upp en liten stund senare, ett åtskilligt antal meter bort. Det här är bara en av områdets tio registrerade grottor, och för de ungdomar som kan ta sig fram bra på egna ben är grottkrypning väldigt populär.

– Visserligen är det ganska mörkt, men inte så att det är läskigt, bara kul, konstaterar Oskar Wiberg nöjt när han tagit sig ut i dagsljuset igen. När alla som vill fått prova grottkrypningen, höghöjdgungan och klättringen i topprep på den 23 meter höga väggen (där man självklart kan nöja sig med bara så många meter man känner att man vågar) blir det nygrillade hamburgare och läsk eller vatten. Stora lådor med mat och dricka har kånkats och hissats upp till baslägret och verkar vara precis vad lägrets deltagare behöver efter dagens utmaningar. Det gäller att fylla på och ladda om. Den största utmaningen och för en del kanske dagens roligaste är också den sista. En klart alternativt färdväg ned erbjuds nämligen i år. Expedition Altitud har byggt en zipline från baslägrets 257 meter över havet till stigen 60 meter därunder, en hisnande färd som långt ifrån alla vågar åka. Men alla som vill får så klart. Och de som åker gör tummen upp och levererar förmodligen sommarens bredaste leenden.

FAKTARUTA:

Expedition Altitud är den enda föreningen i Sverige som arrangerar klättringsaktiviteter för funktionshindrade i avancerad miljö. Tanken är att alla ska ha samma möjligheter till fysisk friluftaktivitet. Daglägret vid Midskogsberget är ett samarbete med Sundsvalls kommuns Kultur- och Fritidsavdelning, vars verksamhet Fritid för alla vänder sig till funktionshindrade barn och ungdomar mellan 13 och 20 år.

1590:-

PETZL NAO
Anpassar automatiskt ljusstyrka, ljusbild och räckvidd efter situationen.

MAD ROCK

125:-

MAD ROCK HULK HMS
Stark varmsidd keylock-karbin.

ARCTERYX

1295:-

ARCTERYX ICE 340A
Mångsidig sele för isklättring.

745:-

PRANA M'S BRONSON PANT
Sköna bomullsbyxor med grenkil.

305:-

PETZL ANGE FINESSE L+L QUICKDRAW
Innovativ ultralätt quickdraw.

2395:-

BEAL DIABLO 9,8 mm 60 m UNICORE
Högpresterande sportklättringsrep.

895:-

FIVETEN W'S COYOTE VCS
Mångsidig klättersko i dammodell.

1695:-

LA SPORTIVA FUTURA
Allround-sko med Fast Lacing System®.

545:-

LA SPORTIVA STICKIT
Barnklättersko med justerbar häl.

addnature.com

Birger Jarlsgatan 65-67, Högbergsgatan 30A (vid Götgatsbacken), Stockholm. Internet: www.addnature.com. Kundtjänst 08-33 92 00

Beställ på nätet
Fri frakt och
fri returfrakt!

MISSA INTE...

15-16 SEPTEMBER

Tunabergsträffen

Den klassiska Tunabergsträffen äger rum vid Simonsberget utanför Nyköping. Middag på lördagkvällen ombesöks av Tunabergs klättring och högfjällsklubb. Mer information på tunaberg.wordpress.com

20-23 SEPTEMBER

Västervik International Boulder Meet

Västervik gästas under en helg av klättrare från hela landet, kryddat med ett antal världsstjärnor. SM i dyno. Mer info på vastervikclimbing.se.

29 SEPTEMBER

Nordiska mästerskapen i lead

Kvibergs klättringsklubb arrangerar tävlingen, som äger rum på Klätterdomen i Göteborg. Inte missa!

29 SEPTEMBER

Ledbyggarkurs för bouldering i Västervik.

6 OKTOBER

Sverigecupen i bouldering för juniorer, Västervik.

13 OKTOBER

SM i lead för seniorer och Sverigecupen i lead för juniorer, Göteborg.

20 OKTOBER

SM i bouldering för seniorer, Stockholm.

2 NOVEMBER

Barn- och ungdomsledarutbildning, Enköping.

10-11 NOVEMBER

JSM i bouldering, Göteborg.

17-18 NOVEMBER

Instruktörsseminarium, Stockholm.

24-25 NOVEMBER

Tränarkurs nivå 1, Västervik.

26-30 NOVEMBER

Steve House håller föredrag i Stockholm, Göteborg och Östersund. Se artikel.

1 DECEMBER

Sverigecupen i bouldering för seniorer.

8-9 DECEMBER

JNM i lead, Stockholm.

SKF fyller 40 – hjälp till med firandet!

2013 firar Svenska Klätterförbundet 40 år och det jubileet kommer vi att uppmärksamma med ett arrangemang i anslutning till en nationell klätterträff. Vill du vara med i gruppen som står för arrangemanget? Ta chansen och hjälp till med en kul fest för hela klättersverige! Ta kontakt med kansliet redan nu för mer information.

Teknikmärken för barn och ungdomar – designer sökes!

Svenska klätterförbundet arbetar med att ta fram teknikmärken för barn och ungdomar. Märken som ska inspirera barn och ungdomar till att utvecklas som klättrare. Arbetet har inletts under 2012 och till sommaren 2013 ska märkena finnas klara. Vi söker nu någon som kan tänka sig att ta ansvar för designen av dessa märken. Har du erfarenhet av design och vill skapa en unik och varaktig produkt som kommer att glädja yngre klättrare i många år framöver? Då är du rätt person! Hör av dig till kansliet så berättar vi mer.

Accesskommittén söker medarbetare

Accessfrågorna blir allt viktigare i takt med att vi blir fler som klättrar ute. Accesskommittén behöver förstärka med mer folk för att driva det nationella accessarbetet framåt. Anser du som vi att accessfrågorna är centrala för svensk klättring så kan du göra skillnad. Ett stort engagemang för svensk klättring är det viktigaste, men om du har någon speciell erfarenhet och kompetens som kan komma till användning i accessarbetet (kunskap om fåglar, botanik, juridik till exempel) så är det ett extra plus. Ta kontakt med kommittéordförande Christofer Urby för mer information. Kontaktuppgifter hittar du längst bak i tidningen.

Idrottslyftet

30 september är nästa deadline för att söka mer idrottslyftsbidrag under 2012. Ansökan görs via IdrottOnline i vanlig ordning. Precis som vi tidigare informerat om så ska idrottslyftsprojekten under 2012 kompletteras med ett värdegrundsarbete i klubben. Mer information om detta finns på förbundets hemsida.

Det här är också en påminnelse till de klubbar som genomfört idrottslyftsprojekt under idrottslyftets år 5 (1/7 2011-31/12 2012) att det är hög tid att genomföra värdegrundsarbetet, som ju är ett villkor för bidraget. Vi påminner också om återrapporteringen av projekten! Om du har några frågor så hör du av dig till kansliet.

Skadehjälpnätverket

Är du klättrare med skador eller besvär och vill hitta kunskapig hjälp? Se Skadehjälpnätverket på vår hemsida under fliken Klättring. Är du värdgivare med erfarenhet av klätterskador? Gå med i nätverket!

Anmäl ditt intresse till Anna Wänerhag i MedCom, epost: a.wanerhag@om-kliniken.com.

**VÄSTERVIK
CLIMBING**

INTERNATIONAL BOULDER MEET

2012

20-23 SEPTEMBER
www.vastervikclimbing.se

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden.

En del av destination Västervik

Steve House gör sverigeturné i höst

I november får Sveriges klättrare celebrert besök. Den välkände superalpinisten Steve House gör en föredragsturné och besöker Stockholm, Göteborg och Östersund. House har ett gediget klätter-CV med flera historiska bestigningar under bältet. Han praktiserar och förespråkar ren alpin stil och har gjort många av sina bestigningar enligt principen lätt och snabbt.

House kommer att hålla "techtalks" och clinics, och berättar sin dramatiska historia "Nanga Parbat and beyond". Här tar han först med oss där han började sin klätterkarriär, som ung student i Slovenien, där han också blev inbjuden till sin första Himalayaexpedition, 8125 meter höga Nanga Parbat, vid 19 års ålder. Steve låter oss sedan följa några av höjdpunkterna i de följande fjorton åren, med nya leder i bl.a. Alaska och Kanada. År 2004 är han äntligen mogen att återvända till Nanga Parbat, och den högsta väggen i världen: Rupal Face. Klättringen slutar nästan i katastrof.

Under 2005 är Steve åter tillbaka och denna gång med Vince Anderson. Sex dagar spenderas på den svåra fyratusen meter höga

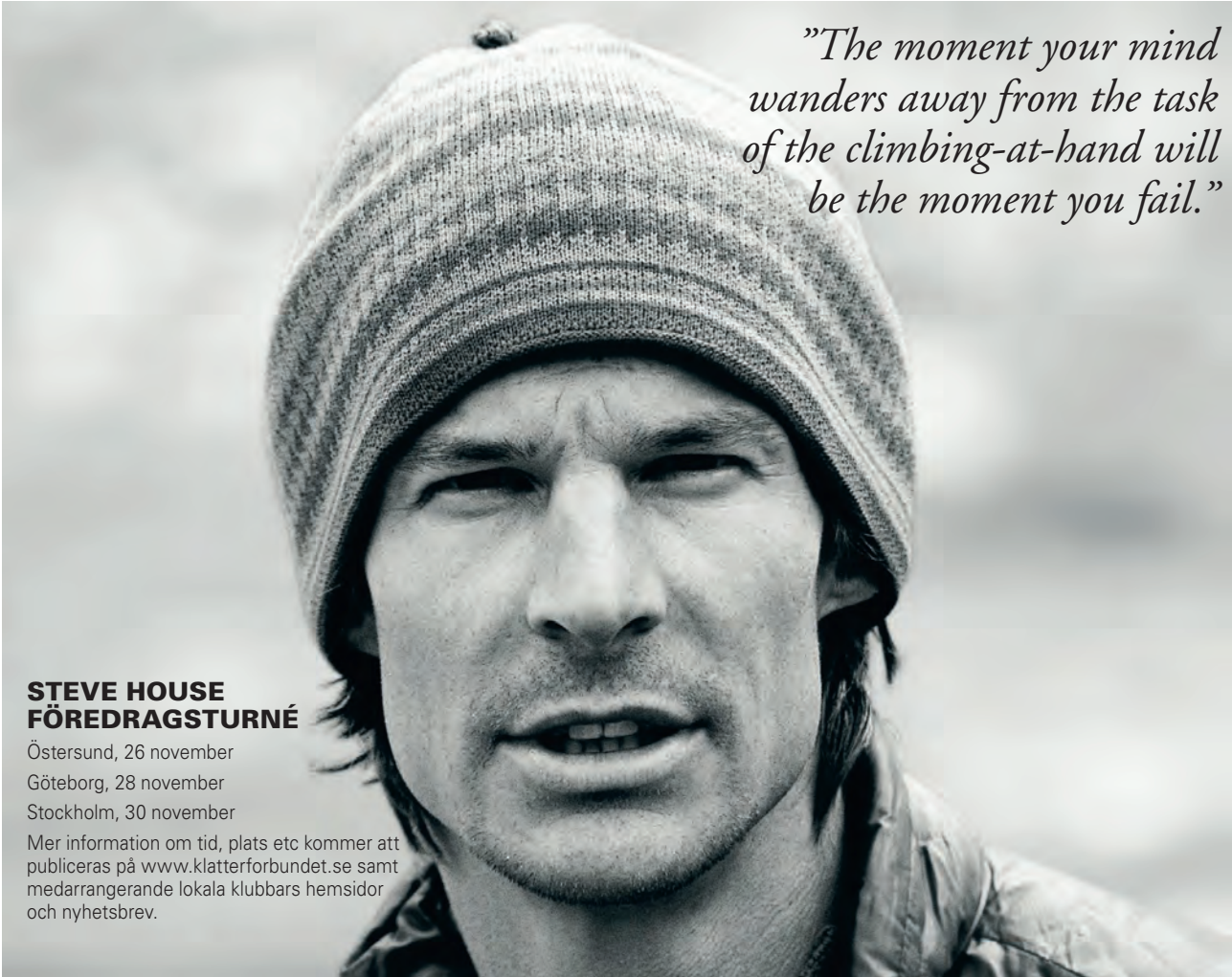
väggen. Dom klättrade i den bästa av stilar, den alpina: dom bär allt själva, inga fasta rep eller extra syrgas. En timme före solnedgången når dom toppen på den sjätte dagen. Sex månader senare tilldelas Steve och Vince Piolet d'Or, klättervärldens Oscarspris.

Steve delar med sig av hans egna tvivel som följde hans största framgång: Är människan summan av hennes prestationer? Vad är värdet av framgång?

Steve tar sedan med publiken till det mörka och sällan klättrade Mount Temple i Kanada 2010. Ett grepp lossnar medan han leder på nordväggen. Resultatet: 25 meters fall ned på en snötäckt hylla med allvarliga livshotande skador. Med bara några timmar kvar att leva blir han räddad med hjälp av helikopter, och han flygs till sjukhuset i Calgary, Alberta.

Från en av de största alpina bedrifterna någonsin, till en sjukhussäng i Kanada, och tillbaka till att vara bland de bästa alpinisterna i historien, delar Steve med sig av svårvarna lektioner. Inte minst den som handlar om fokus på progression, inte prestation.

Missa inte denna chans att möta en levande legend!

"The moment your mind wanders away from the task of the climbing-at-hand will be the moment you fail."

STEVE HOUSE FÖREDRAGSTURNÉ

Östersund, 26 november

Göteborg, 28 november

Stockholm, 30 november

Mer information om tid, plats etc kommer att publiceras på www.klatترفorbundet.se samt medarrangerande lokala klubbars hemsidor och nyhetsbrev.

VISSA KALLAR DET FUSK.

Vi kallar det en ny version av storsäljaren Flash. Vad sägs om ett nytt och **stretchigt material** på ovansidan av foten för bättre passform? Eller en helt **ny häldesign** med ökad kontaktyta för mer **effektiva heel hooks** och som dessutom har Shock Gel som ger **stötdämpning i hälen** och minskar skaderisken om du landar på hälen.

Testa vad MadRocks skor kan göra för din klättring, prova ett par Flash 2.0 redan idag.

Demon 2.0
1.100 kr
Kungen av brant-skor

Mugen Tech Lace
1.000 kr
Avancerad snörsko

On Sight
850 kr
Prisvärd tjeje-favorit

Contact 2.0
900 kr
Mjuk toffel för max känsla

Nomad
750 kr
Prisvärd basmodell

Fler skomodeller samt Mad Rocks crash pads, selar och tillbehör hittar du på www.granitbiten.com

 MAD ROCK

GRANITBITEN

ATLASMUREN 2 • 113 21 STOCKHOLM • TEL. 08 611 39 49
info@granitbiten.com • www.granitbiten.com

Sverige närvarar på internationellt möte om bergsmedicin

UIAAs medicinska kommitté (MedCom) höll i juli sitt årliga möte i Whistler, Kanada, i samband med den internationella vildmarksmedicinska konferens som äger rum där vart fjärde år. Undertecknad var utsänd som tillfällig representant för SKFs medicinska kommitté. Mötet hade i övrigt representanter från bl.a Nepal, USA, Japan, Kanada, Nederländerna, Tyskland och Schweiz.

MedComs nya förslag för klassificering av höghöjdsjukdomar presenterades av undertecknad. Förslaget är utarbetat av en internationell arbetsgrupp med svenska medicinska kommitténs Johan Holmgren i spetsen och skickat till WHO inför det s.k ICD-11 systemet.

Varje land presenterade sin lokala kommittés verksamhet och de icke närvarande fick sina insända rapporter upplästa. Nepals Diploma of Mountain Medicine (DiMM) som kommit till stånd genom samarbete mellan europeiska läkare och bergsguider och Nepal fick särskild uppskattning. Nepal räknar med fortsatt stöd några år för att sedan vara självgående.

MedCom bör försöka förbättra sitt samarbete med, och involvera delegater från, Ryssland, Kina och Iran. Iranska representanter har visat intresse för ökat

internationellt samarbete.

MedCom är en av instanserna som bestämmer vilka utbildningar som skall godkännas som DiMM (se ovan). Det diskuterades huruvida MedCom skall ta ut en ersättning för DiMM-certifiering då antalet ansökningar ökat stort senaste åren. Vidare var de flesta överens om att UIAA MedCom bör undvika att certifiera utbildningar som inte är öppna för externa sökande samt utbildningar med tydligt vinstintresse.

Frågan väcktes om en standard för utbildningar för lekmän, klättrinstruktörer och bergsguider också bör bli godkänd av MedCom. Frågan ansågs för stor för att kunna avhandlas under detta möte. Det väckte dock intresse att både Sverige och Nederländerna utarbetat liknande standardisering av avancerad första hjälpen-utbildning för klättrinstruktörer. En av dessa rekommenderades som ett första steg mot en Europeisk standard.

En hetsig debatt följde huruvida syrgas skall anses vara "olämplig användning" av medicinsk substans på hög höjd. MedCom utarbetar just nu ett rekommendationsdokument angående prestationshöjande preparat på hög höjd. Det rådde starka känslor i ämnet och klätteretik och medicinska rekom-

mendationer var ibland svåra att skilja åt.

En rad uppdateringar av existerande rekommendationer godkändes.

Diskussion utbröt huruvida MedCom bör harmonisera sina dokument med Wilderness Medical Society (WMS). WMS är en USA-baserad organisation med stort medlemsunderlag och ger ut konsensusdokument i flera ämnen som överlappar UIAA MedComs område. En del delegater ville betona MedComs oberoende gentemot det USA-dominerade WMS medan andra mest såg fördelar med samarbete och globalt konsensus.

För Svenska Klätterförbundets medicinska kommitté, Henrik Hedelin

FAKTA

Svenska Klätterförbundet är medlem i den internationella alpinistfederationen (UIAA). UIAA har en medicinsk kommitté (MedCom) som ger ut riktlinjer och förslag för klättrare i medicinska frågor. UIAA MedCom samarbetar med den internationella bergsräddarorganisationen, IKAR/CISA, och den internationella föreningen för bergsmedicin ISMM. UIAAs hemsida rekommenderas vid frågor om höghöjdsmedicin och klätterskador: <http://www.theuiaa.org/medical.html>.

Sjukvårdskurs nu i Skandinavien

Generellt är erfarenheter från sjukhusmiljö inte särskilt användbara vid skador och sjukdom i bergsmiljö, som bjuder på unika utmaningar och långa evakuerings-tider. Det krävs inte bara en utökad teoretisk kunskap utan också förmågan att arbeta som del i ett replag vid räddningsarbete och hela tiden anpassa sig till yttre förhållanden.

Internationellt är räddning och sjukvård i bergmiljö ett virrvarv av organisationer och bokstavskombinationer. För sjukvårdspersonal har det sedan 1997 funnits en standard för utbildning i bergsmedicin skapad av UIAA, IKAR och ISMM (se länkar nedan). Diploma of Mountain Medicine (DiMM) har blivit den viktigaste internationellt erkända utbildningen i sammanhanget. Tidigare har DiMM-kur-

ser hållits i alpländerna och Storbritanien. Nu hålls det för första gången även kurser i USA, Japan, Kanada och Nepal. Norsk Fjellmedisinsk Selskap (NFS) har över de senaste åren tagit initiativ till skapandet av ett skandinaviskt DiMM (ScanDiMM) och det första kursmomentet hölls på Lofoten i Juni 2012 med 24 deltagare. Under första kursomgången är många av deltagarna även dessutom en del av fakulteten som instruktörer. Vi var fem deltagare från Sverige: Henrik Hedelin, Erik Gustafsson, Pia-Maria Lodhammar, Erik Svensk och Axel Tovi.

Utbildningen går över två år och består av tre helveckor med praktiska moment och teoretiska studier samt uppgifter där emellan. Den första veckan är fokuserad på allmän bergsmedicin, den andra på vintermiljö och den tredje på högaltina utmaningar. Utbildning sker inom både sjukvårdsmoment, räddningsteknik och reparation. De räddningstekniska momenten har UIAGM-guider som instruktörer. Sjukvårdsmässigt avhandlas bland annat trauma som skallskador, frakturer

och blödningar liksom nedkylning och höghöjdsproblematik.

Kursen var mycket givande med nöjda och entusiastiska deltagare och fungerade även som startskottet för ett utvidgat skandinaviskt samarbete inom bergsmedicin.

*Henrik Hedelin och Erik Gustafsson
Klätterförbundets medicinska kommitté*

Foto: Halvard Stave

VÄSTERVIKCLIMBING.SE

LYSINGSBADET

ÖVERUMS VANDRARHEM

TOFVEHULT

LIVE IN NATURE

RISEBO FRITID

Västervik är ett Mekka för sportklättrare och bouldrare med sitt varierade utbud av klippor runt om i kommunen. För mer information om klätterpaket, boende och nedladdning av topo besök vastervikclimbing.se. Du kan även träffa klättrare på [facebook.com/vastervikclimbing](https://www.facebook.com/vastervikclimbing).

En del av destination Västervik

VÄSTERVIK
CLIMBING

kustlandet

Europeiska jordbruks- och fiskerifonden för landsbygdsutveckling - Europeiska investeringsbankens bidrag

HISTORISKA PUMAN

SVERIGES FÖRSTA VM-MEDALJ I KLÄTTRING

Det var Hannes Puman som erövrade den - vår första VM-medalj någonsin i klättring. Efter en stökig tävling i Singapore, som stördes av regn (!), kunde femtonåringen från Eskilstuna kliva upp på podiet och hänga på sig silvermedaljen, slagen endast av slovenen Anze Peahrc i ungdomsklassen Youth B. Bergsport lyckades klämma in en intervju sekunderna innan vi gick i tryck, och strax innan Hannes själv började fira hemma i Eskilstuna.

Foto: Lars Ole Gudevang

Är du jetlaggad?

Nej, faktiskt inte, det är lugnt. Det känns jättebra, skönt att vara hemma!

Berätta om tävlingen!

Det var egentligen en ganska strulig tävling, det var försenat för att det regnade. Väggen var uppsatt utomhus, det regnade och så blev det blött och då kunde man inte klättra. Väggen var inte skyddad, det regnade igenom bulvhålen så det blev blött på väggen. Första dagen på kvalet gick det inte så jättebra, jag fick pump fort, och fick liksom inget flyt. Andra kvaldagen gick det väldigt bra, då toppade jag, då kändes det bra.

Hur var konkurrensen?

Dagen innan ledde två fransmän, men dem slog jag ju i senaste Europacupen.

Kände du då att du hade en medalj inom räckhåll?

Ja.

Och sen?

Dag 3 var det semi och final. Semifinalen blev väldigt uppskjuten på grund av regn, men när den väl blev av så gick det jättebra. Sen på finalen gick det också väldigt bra. Jag läste lite fel, men det gick ok.

Det gick ok?

Ja...

Kunde du gjort det bättre?

Jaaao, lite.

Vad kan du säga om finalleden?

Den var väldigt hård. Det är svårt att prata om grader när det är tävling och onsjt. Det är lätt i början, sen svårare och svårare, för att få utslagning. Det var ganska crimpigt, och mycket en fråga om hur man tar greppen: undercling, gaston, sidepulls. Det var en riktigt cool led.

Kändes det rätt direkt?

Ha ha, det kändes "oj vad hårt det va". Det började med flera underclings som var ganska dåliga. Det var sju som klättrade före mig, jag var sist ut i finalen.

Tryck från publiken med andra ord?

Ja, det va det!

Hur är det med tävlingsnerv?

Njao. Man är ju väldigt nervös.

Hur gör du då?

Jag vet inte, det är bara att klättra.

Vad har du haft för upplägg innan tävlingen?

För ett tag sen hade jag ont i mitt finger och kunde inte klättra. Det var förra hösten. Jag var i Göteborg och klättrade, fick ont i fingret som blev blått och svullet. Jag kunde inte klättra på flera veckor. Sen kom Europacupen och det var fortfarande inte läkt, men det gick ändå väldigt, väldigt bra på tävlingen även fast jag hade ont. Och efter det vart fingret sämre. Men sen tog jag det väldigt lugnt och fingret blev bra. (Någon kommer in och ropar "grattis!" så det hörs i telefonen, och det utbryter glada skratt.) Nicki kom in!

Har Nicki (Reino Horak, Hannes coach och förbundskapten) hittat på nåt upplägg?

Det beror på vad man skall köra. Om man bouldrar, då kör man ganska hårt hela tiden. Det är svårt att förklara, det är bara att klättra. Men jag får ett schema av Nicki, så jag följer det. Jag kör mest inne, då och då ute, mycket roligare ute.

Vad händer framåt?

Jag ska på EM i Frankrike.

Vad har du för mål?

Jag vet inte, jag ska göra mitt bästa! Slovenen Peahrc, som vann, ställer upp.

Tar du honom?

Jag hoppas det. Man vet aldrig!

Har du något tips till ungdomar som vill nå dit du nått?

Det är väl mest att klättra och ha kul. Viktigast är att ha kul.

Hur då?

Jag vet inte. Klättra!

Hur skall ni fira?

Vi äter väl typ mat.

NYA ANSIKTEN I FÖRBUNDSSTYRELSEN

På förbundsstyrelsen i våras fick styrelsen lite nytt blod. Vi presenterar några av ledamöterna här.

*Ej på bild: Panda Ekvall, Skånes KK, suppleant
Pontus Axelsson, Bohusläns och Stockholms KK, ordförande
Eleonor Säfsten, ledamot
Mikaela Rydberg, ledamot*

JOHAN RINGSTEDT

Ålder: 48 år

Kommer ifrån/bor: Stockholm.

Yrke: Konsult.

Klättrar helst: Tillsammans med familj och vänner på bulderblock och klippor i både Sverige och utomlands men oftast på något av gymen i Stockholm.

Sitter i styrelsen för att jag vill: Driva svensk tävlingsklättring framåt samtidigt som vi breddar sporten och får fler utövare både inomhus och utomhus.

JOHAN WAHLBERG

Ålder: 31 år

Kommer från: Skövde, bor i Stockholm.

Yrke: Fil.kand i folkhälsovetenskap, lärare idrott och hälsa, arbetar med outdoorevent i skärgårdsmiljö på Öppet Hav.

Klättrar helst: Ute, sport.

Sitter i styrelsen för att jag vill stärka svensk klättring, såväl bredd som elit, inom både rekreation och tävling.

MADELENE LIDMALM

Ålder: 31 år

Kommer från: Värmland, bor i Sundbyberg.

Yrke: Egen företagare/arbetsklättring/bygg och projektledning.

Klättrar helst: Med rätt människor i naturmiljö

Sitter i styrelsen för att jag vill: Bidra till utvecklingen av ett långsiktigt och processororienterat arbetssätt i klätterklubbarna.

HELENA BROGREN

Ålder: 34 år

Kommer från: Örebro, bor i Stockholm.

Yrke: Statsvetare, jobbar på Valmyndigheten.

Klättrar helst: Långa fina sprickor.

Sitter i styrelsen för att jag vill: Hjälpa till att utveckla förbundet och Klättersverige.

PETER HERMANSON

Ålder: 50 år

Kommer ifrån: Halmstad och är medlem i Halmstad KK.

Yrke: Är åkare, egen företagare.

Klättrar helst: Ute både bultat och natursäkrat även om det har blivit väldigt lite de senaste åren.

Jag sitter i styrelsen för att jag vill göra så att våra klubbar ute i landet får det stöd de kan behöva och chans på att utvecklas som klubbar och deras medlemmar får bra utbildning från de kurser som förbundet tillhandahåller.

OUTDOOR FOOTWEAR
SINCE 1921

KATEGORI ROCK | FRICTION GTX®

Superstark känga designad för tekniska alpina klippturer. Passar även bra för isklättring och approach-turer. Robust och slitstark konstruktion.

Hanwag-kängor hittar Du hos Naturkompaniet och andra välsorterade friluftsboutiker. För info ring 0660-21 10 40

“KLÄTTRING ÄR FRUSTRERANDE, DET ÄR SMÄRTSAMT OCH GÅR MIG PÅ NERVERNA.”

”MEN JAG ÄLSKAR DET FORTFARANDE.”

Hanwag Pro Team: Ursula Wolfgruber
Bergsklättrare.

www.hanwag.de

NORDIC LEAD CLIMBING CHAMPIONSHIPS

September 29, 2012

The Swedish Climbing Federation and the Kviberg Climbing Club welcome you to the Nordic Lead Climbing Championships at Klätterdomen, Gothenburg, September 29, 2012.

Participation

The competition is open for all citizens of Denmark, Finland, Iceland, Sweden and Norway, born 1996 or earlier and who are members of the national climbing federation in the respective countries. There is no restriction on the number of participants from each country.

Officials

Chief Route Setter: Peter Bosma, International Route Setter
Main Judge: Lars Högström, International Judge
Competition Manager: Lidia Strömsten

Registration

Registration deadline is September 24. For more information about registration, deadlines and fees please visit klatterforbundet.se

More information

More information about the competition at klatterforbundet.se

In cooperation with

Scandic

**E-mail registration
deadline**

September 24

TACK TILL:

SVENSKA
TURISTFÖRENINGEN

HAGLÖFS

HILLEBERG
THE TENTMAKER

UNGDOMAR MÖTER FJÄLLKLÄTTRING PÅ KEB

Jag hörde ett ilsket surrande bland fjällbjörkarna och blev medveten om myggen som hade krupit fram ur sina gömställen för att hälsa mig välkommen till den svenska fjällvärlden. Jag hade just påbörjat vandringen från Nikkaluokta till Keb, efter en lång tågresor och den sedvanliga bussturen från Kiruna. Jag var på väg till fjällstationen för att delta i det alpina ungdomsläget.

Text: Axel Mårtensson

Foto: Eva Rimmäs

Framme vid fjällstationen mötte vi upp med bergsguiden Krister Jonsson, "hjärnan" och den huvudsakligt ansvarige för kursen. Vi åt en sen middag och satte upp våra tält.

Följande morgon började med att vi fick träffa resten av gänget som skulle vara med på kursen, vi var totalt elva kursdeltagare plus fyra instruktörer. Vi gick upp till en klippa som heter Kaipak och som ligger 200 meter från fjällstationen. Där tränade vi grundläggande grejer som säkring och rensning av standplats. Jag fick även chansen att som andreman följa med klippklättrinstruktionen Eva Rimmäs

på en flerrepors tur, något som var helt nytt för mig som bara hade en grundläggande klippklätterkurs i ryggen. Där märkte jag vilken skillnad det gör att racka effektivt, något som i slutändan kan spara väldigt mycket tid. På kvällen åt vi alla en gemensam middag på fjällstationen för att sedan krypa ner i våra sovsäckar.

Himlen var lika grå som föregående dag när vi efter frukosten gick upp mot sportshopen för att låna stegjärn och isyxor. Ni har säkert redan gissat vad den här dagen skulle komma att bestå av: glaciärvandring. Efter en kort genomgång och tillpassning av stegjärnen gick

vi upp mot snöfältet vid Jöckelbäcken. Väl framme åt vi några mackor och spände på oss stegjärnen. Jag tog mina första stapplande steg och det kändes bra, den sopliga snön var ingen match för de stora taggarna av stål. Samtidigt kunde jag inte hjälpa att ställa mig frågan allt eftersom terrängen blev brantare: Vad händer om jag trillar?

Instruktören Rafael Jensen kastade sig ner för branten på mage, med huvudet först. Shit, tänkte jag, men Rafael satte vant isyxan i snön, kanade runt så han fick huvudet uppåt och stannade någon meter längre ned. Den franske bergsguiden Tovo Spiral förklarade därefter de olika teknikerna för "self-arrest", sedan var det bara att prova själv. Nu kände jag att jag har kontroll, om jag ramlar kan jag alltid göra något åt det. Dagen fortatte med att vi fick lära oss att bygga ett T-ankare och att gå i replag.

Tunga moln hängde över himlen dagen för toppförsöket. Det här blir nog inte av idag, var min första reflektion när jag stack ut huvudet utanför tältet. Vid frukosten annonserade Krister att, jodå, vädret var nog tillräckligt stabilt för att vi skulle kunna göra ett försök iallafall. Vi avmarscherade således från fjällstationen vid notiden med sikten inställt på att nå Kebnekaises sydtopp via Östra leden. Vi var indelade i två replag: ett bestående av Rafael, mig själv och en av grabbarna från Linköping och ett bestående av de andra. Vi gick upp mot Björlings glaciär och här började den egentliga klättringen. Dimman svepte in över oss och låren brände som eld den sista branta biten upp till insteget. Här kom vi som tur var i lä för den starka vinden och tog en paus medan vi fixade i ordning utrustningen. För er som aldrig varit på Östra leden kan nämnas att den är uppbyggd kring ett via ferrata-system, så det var väldigt smidigt att bara behöva klippa i och ur ett par karbiner. Dessa satt i två slingor som vi i sin tur lärkfotade kring arbetsöglan på selen. Klättringen gick framåt, om än i ett ganska blygsamt tempo, beroende till stor del på min ovana att röra mig i den här typen av terräng. Det största problemet som jag upplevde var allt smältvatten som bildade små rännilar och hela tiden kylde ner händerna i de genomvåta handskarna och gjorde vissa partier ganska hala.

Vid utsteget märkte vi, eftersom vi inte längre var i lä, att vinden tilltagit i styrka och sikten var lika dålig som förut. Vi diskuterade om det inte var dags att vända, men beslöt oss för att gå upp till toppstu-

gan för att utvärdera läget däruppe.

Efter en stund knackade det på dörren till toppstugan och Krister stack in huvudet med rimfrost i skägget. Det andra replaget hade hunnit upp på toppen och var nu på väg nedåt igen. Eftersom vädret hade hunnit bli ännu sämre, beslöt vi oss för att hänga med det andra replaget ner igen. Den bästa biten av nedfärden var när vädret slog om och solen kom fram precis när vi var ovanför Jöckelbäckens snöfält. Vi glisserade (ett fint ord för att kana ner på rumpen) ner för snöfältet och det var riktigt skönt. En bit innan vi kom fram till fjällstationen passerade vi en skylt där det stod "Hamburgarsugen? 10 minuter kvar till fjällstationen!" I det ögonblicket kände jag hur hungrig jag faktiskt var. Nu är det väl fullt att svära i tidningen, men fasen vad gott det ska bli med mat, tänkte jag. Det blev dock inte hamburgare till middag, det blev något tio gånger bättre: Lasagne, min favoriträtt.

På morgonen dagen efter kände jag mig lite sliten. Vi delade nu upp oss i två jämnstora grupper. Den ena gruppen skulle bestiga Tuolpagorni medan den andra halvan skulle ha en lite lugnare dag och gå igenom det vi inte hade hunnit med innan. Gruppen som stannade kvar började med att lära sig hur man bygger ankare och ägnade sedan eftermiddagen till att träna på sprickräddning och att replättra. På fredagen, den sista kursdagen, gick andra halvan av gruppen upp på Tuolpagorni. Jag fick också lära mig att placera hexcentriska kilar av Rafael, vilket är en utdöende konstform. De flesta använder ju sig i stort sett bara av kamsäkringar nu för tiden. På kvällen hade vi en avslutning och fick våra diplom.

Såhär i efterhand känner jag att det var många saker som bidrog till att lägret blev så lyckat, men bra ledare var den enskilt viktigaste. Jag blev imponerad av deras otroligt starka engagemang och vilja att dela med sig av sin kunskap och erfarenhet. Det var bara att fråga på och att suga åt sig kunskapen som en svamp.

Jag tycker det är väldigt viktigt att sådana här läger anordnas för att underlätta för personer som mig, som har varit lite nyfikna på alpinism, men inte riktigt kunnat ta första steget ut i bergen. Det här är ett bra sätt att upptäcka en ny del av klättringen och jag hoppas verkligen att klätterförbundet anordnar fler sådana här läger i framtiden.

Axel Mårtensson är 19 år och kommer från Trollhättan.

Just nu pluggar han datateknik i Lund.

Krister Jonsson höll i trådarna.

dolomiterna

KILAR OCH KÄNSLOR I DOLOMITERNA

Text: Pernilla Carlsson

Molnen tornar upp sig.
Foto: Andreas Bengtsson

”Jag är rädd” säger jag. ”Jag också”, får jag till svar. Då förstår jag att situationen är precis lika allvarlig som jag befarat.

Men att uttala orden högt och bli bemött av ett respektfullt och ärligt svar gör att jag lättare kan acceptera och hantera min rädsla. Jag ser min replagskamrat försiktigt traversera iväg och snart försvinna utom synhåll. Själv sitter jag kvar på standplatsen och skakar okontrollerat av köld och rädsla, halvt gömd under ett klippblock. Som en hare som försöker gömma sig från rovdjuret. Bytet är i detta fall två klättrare knappt hundra meter nedanför toppen av ett berg i Dolomiterna. Rovdjuret är det åskoväder vi hamnat i.

För att hålla rädslan borta fokuserar jag på säkeringsarbetet och på att försöka hålla tankarna borta från det värsta scenariot. Det är verkligen inte optimalt att springa omkring på toppen av ett berg med en massa metallskrot hängande om midjan när blixterna lyser upp himlen oavbrutet och åskan ryter utan uppehåll. Jag hinner som mest räkna till två mellan blixtnär och åskknall. Hagel stora som plommonkär-

nor smattrar mot hjälmen och bildar ett vitt täcke över klippan. Några meter från min standplats forsar numer ett vattenfall från det tidigare regnet. Det känns som en mardröm, och jag önskar att jag snart kommer att vakna i min varma säng på hotellet. Men det är bara önsketänkande och det enda som gäller i denna stund är att hålla huvudet kallt, behålla känslorna under kontroll och på bästa sätt försöka reda ut situationen vi hamnat i.

Skulle jag kunna applicera mina nyvunna kunskaper om kamraträddning i dessa omständigheter? Det är en sak att träna traversförflyttning av skadad inombus på ett klättermuseum och en helt annan sak att verkligen omsätta det i skarpt läge, och dessutom under eländiga förhållanden. Skulle jag ha sinnesnärvaro att fixa det? Jag vågar inte fundera vidare utan låter tanken försvinna iväg i stormbyarna och återgår till att fokusera på säkeringsarbetet. Efter en halv evighet känner jag repsig-

nalerna som betyder att jag kan lägga av och så småningom ge mig ut från min trygga position under stenblocket. Jag kommer då plötsligt att tänka på att de stora metallkablarna till kabinliften som går upp till toppen borde fungera som åskledare. Sannolikheten att blixten skulle slå ner i dem är troligtvis högre än att den skulle söka sig till någon av oss. Det är en liten tröst som jag girigt greppar tag om. Ett tunt stråk av lugn sprider sig inom mig. Jag försöker hålla kvar den känslan, så att den inte drunknar i all rädsla eller kvävs av höga halter av stresshormoner. Jag måste fort nå nästa standplats för att berätta om min insikt för min kamrat och på så vis även lugna honom.

Tidigare under dagen har vi haft sällskap av två italienska replag som körde klättring ”à la Italia” med sparsamt lagda mellansäkringar, korsade rep och obefintligt konsekvenstänkande. Under turen har jag hunnit känna både irritation och ilska men också ett visst medkännande när en av italienskorna bett om ursäkt å sina kamraters vägnar. Hon hade troligtvis känt av min frustration och stress när hennes vän dragit iväg tjugo meter utan mellansäkringar rakt ovanför huvudet på oss tre som var kvar på standplatsen. Det enda jag kunde tänka på var att jag måste försöka hålla kvar säkringshanden om repet även om jag skulle få en tung italianare i huvudet.

Vid ett senare tillfälle hamnade nämnda italienare och jag bredvid varandra på en travers. Jag hade just klippt i en pitong och skulle gå vidare när han dök upp och ville hjälpa mig genom att visa var han tyckte att jag skulle placera fötterna. Detta var säkerligen gjort i all välmening, men resultatet blev att jag enbart kunde tänka på att han inte lagt en endaste mellansäkring under de senaste femton meterna och därför var väldigt angelägen om att även han skulle klippa i pitongen. Jag försökte förklara det för honom men gav upp efter ett tag och ropade istället irriterat till min säkringsman att jag kände mig stressad över situationen.

Klättringen var verkligen inte svår, men jag kunde inte fokusera på annat än vad som skulle hända om klättraren bredvid mig skulle råka falla. Språkförbistring gjorde att vi inte alls förstod varandras reaktioner och vid nästa standplats bestämde jag och min kamrat oss för att låta de två andra replagen gå före. Eftersom även han fått en något nervös färd längs traversen på grund av att det italienska replaget lagt sina rep runt våra, och en risk för avbränning vid fall därmed uppstod, kände vi oss båda lättade när de fyra drog vidare.

Ett visst lugn spred sig inombords och jag tänkte att jag kanske äntligen kunde få njuta lite av klättraturen. Men i samma sekund hördes det första åskmullret på avstånd. Lugnet förbyttes till en annalkande oro, vilken senare växte till ren och pur rädsla.

Jag lämnar min någorlunda trygga plats under klippblocket och beger mig ut på traversen med en puls som är långt högre än vanligt. Min enda tanke är att förflytta mig fort, utan att göra några misstag. Jag är angelägen om att snabbt nå min klättringspartner, dels för att berätta för honom om min nypåkomna åskledartanke och dels för att slippa befinna mig ensam i detta helvetesscenario. Jag har ett behov av att berätta för någon om min rädsla, det lugnar mig. Dessutom känns det bättre att ha min kamrat inom synhåll så att jag vet att han är okej. Haglet ökar i både storlek och intensitet och åskknallarna är öronbedövande. Jag förbannar situationen och svär mig högljutt upp för replängden. Med händer och underarmar sopar jag bort haglet för att bita grepp och steg. Vid ett tillfälle halkar jag och faller, men min säkringsman är pålitlig och jag kan oskadd fortsätta vidare.

Dagen innan åskvädersturen hade vi klättrat en annan led i samma område. Det var trångt vid insteget, med tre replag förutom vårt med siktet inställt på samma led. De andra replagen uppma-

nade oss att börja eftersom de ännu inte var färdigrackade. Min partner och jag hade redan tidigare bestämt att jag skulle börja leda de första replängderna så det var bara för mig att ta mig an projektet. Jag kände mig oerhört obekvämt med situationen och tänkte att det är underligt att jag låter mig störas av att andra replag väntar efter mig. Jag föredrar nästan alltid att släppa förbi andra för att slippa den stressen. Men varför blir jag så stressad av det? Handlar det om prestationsnoja, känner jag att jag måste bevisa för dem som står och tittar nedanför att jag är duktig? Är jag rädd för att misslyckas, för att göra fel? Det är ju knappast så att de skulle bua och kasta ruttna tomater om jag mot förmodan skulle falla eller tvingas vända, om det skulle visa sig att jag tagit mig an en alltför svår replängd. Så varför nedvärderar jag då mig själv genom att hellre backa från början än att försöka? På senare tid har jag förvisso fått större tilltro till min förmåga och manar mig själv att ta för mig lite mer, men emellanåt sitter det fortfarande väldigt långt inne.

Jag valde en längre väg till första standplats än de andra replagen vilket gjorde att de klättrade om mig. På andra replängden byggde de sedan standplats efter endast femton meter varpå jag fick vänta på att de skulle klättra vidare. Jag kände mig nu inte längre stressad utan istället irriterad, främst på mig själv för att jag som vanligt tagit för givet att jag klättrar mycket långsammare än andra, men också på dem som inte ville släppa iväg mig parallellt med deras replag. Efter ett tag kom jag i alla fall iväg och befann mig nu ensam på replängden som utgjordes av fin och rolig stämklättring i en djup spricka. Jag ropade ned till min andreman ”Vad kul det här är!”. Äntligen började en harmonisk känsla infinna sig och jag kunde åter minnas varför jag ägnar mig åt klättring.

Jag känner mig lättad när jag ser min replagskamrat på standplatsen. Trots att han inte har makt att förändra omständigheterna så lugnar hans närvaro mig. Han verkar också lättad över att se mig. Men när jag kommer närmre och upptäcker hur blek han är blir jag orolig, han verkar väldigt nedkyld och allmänt påverkad av situationen. Bådas våra tänders smattrar i takt av kolden och vi huttrar så intensivt att vi inte längre har kontroll över våra rörelser. Han frågar om jag kan tänka mig att leda den sista biten och jag ser ingen annan utväg än att göra det. Det är endast två korta och enkla replängder kvar till toppen, ovädrets kulmen har passerat och jag är för tillfället den minst trötta av oss två. Jag samlar mig till en sista kraftansträngning och börjar stelt och långsamt kravla mig uppför den svårsäkrade hagelbädden.

Tidigare under veckan hade jag lett alla sju replängder av en led. Vi hade pratat om att vända halvvägs på leden eftersom min kamrat kände sig trött och inte hade lust att leda den dagen. Jag beslutade mig dock för att fortsätta, att inte välja den trygga och enkla vägen. Efteråt kände jag mig både stolt och glad. Min klättringspartner likaså. Tidigare har det oftast varit jag som förlitat mig på honom eftersom han är den starkare klättraren i vårt replag. Det stärkte oss båda att känna att jag har kapacitet att axla huvudansvaret om han någon gång inte skulle orka. Förhoppningsvis kan jag dra nytta av den dagens erfarenhet också i framtiden. Jag tänker att den är värdefull och applicerbar även utanför klättersammanhang. Jag vill inte tvingas vässa mina armbågar och slå mig fram på andras bekostnad, men om jag oftare kunde ta för mig när tillfälle ges, ha tillit till min förmåga och sluta jämföra mig med andra så skulle jag förmodligen både prestera bättre och ha roligare under tiden.

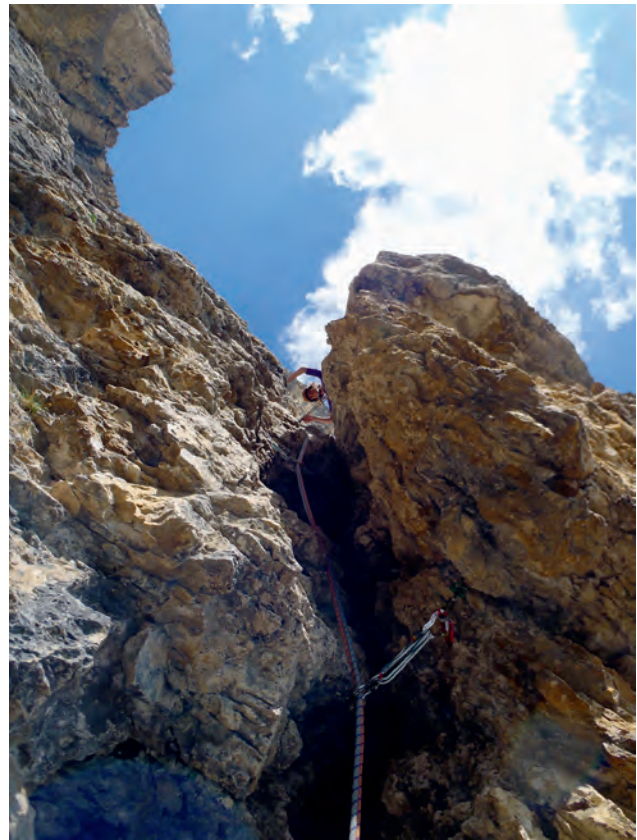
Jag börjar inse att klättring, i alla fall för mig, är ännu mer komplext än vad jag tidigare tänkt. Bara en vecka före långturerna i Dolomiterna samtalade jag med en erfaren klättrare som tidigare även tävlingsklättrat. Som svar på min fråga om varför han sällan klättrar idag fick jag till svar att han redan upplevt alla känslor

som går att uppleva i klättringssammanhang. Jag förstod nog inte riktigt vad han menade, men under veckan som följde blev jag mer medveten om hur jag faktiskt upplever klättring på ett känslomässigt plan. Visst handlar klättring för mig fortfarande till stor del om träningsglädje, problemlösning, naturupplevelser, medveten närvaro - att endast nuet existerar på klippan, och prestation - att klara ett crux eller att övervinna mina rädslor. Men klättringen har också fått en ny dimension. En dimension som förvisso funnits där även tidigare, men som jag nu blivit mer medveten om. Det är fascinerande hur många känslor jag hinner uppleva under en klätterturl - rentav under en enda replängd - och emellanåt till och med under en led på en inomhusvägg.

Hur det gick med åskvädersturen? Jodå, så småningom drog ovädret vidare medan jag skakande av köld och med stelfrusna fingrar kravlade mig vidare upp genom hageltäcket. Väl uppe på toppen byggde jag standplats i trappan upp till den liftstation varifrån vi en kort stund tidigare sett dagens sista kabinlift stilla susa ned i dalen. Efter att jag säkrat upp min andreman rann dagens ackumulerade nervositet ut genom kroppens alla porer och jag började skratta av lättnad.

Vi befann oss slutligen i säkerhet! Men vi gav oss inte lång tid att fira detta faktum. Bortom bergen började molnen åter torna upp sig och lång väg återstod för att nå bergspasset där bilen stod parkerad. Efter några timmars vandring och bilfärd längs serpentinvägar, samt veckans absolut mest njutbara pizza, kunde jag sedan slutligen krypa ned i min varma hotellsäng, väldigt lättad och lycklig.

Tack till Andreas Bengtsson för foton, ny kunskap och trevligt sällskap, och Henrik Brandén för foto, värdefulla synpunkter på texten och för att du är en fantastisk replagskamrat och vän.

Vad kul det här är, när solen skiner! Foto: Henrik Brandén

Foto: Andreas Bengtsson

Figur 4. Skadan som uppstod på slingan efter att det dubbla halvslaget glidit.

”Detta är kraftnivåer som med lätthet kan uppstå i klättersammanhang.”

DRAGTEST AV KNUTAR PÅ DYNEEMA

Hur beter sig knutar på dyneemaslingor vid kraftig belastning? Bland annat Rafael Jensens artikel ”Hur hala är dina slingor” publicerad i Bergsport #145, 2010, väckte mitt intresse för denna fråga. Så när tillfälle gavs för några snabba test i en dragprovmaskin utnyttjade jag det till att undersöka just knutar på dyneemaslingor.

Text och bild: Magnus Gimåker

I min uppfattning är det framförallt knutar som kan antas vara särskilt känsliga för glidning eller invertering, som t.ex. tvärbelastad överhandsknop (också benämnd European Death Knot) och dubbelt halvslag, där dyneema kan tänkas utgöra ett problem. Så det blev dessa två konfigurationer som testades.

Resultaten som beskrivs i denna artikel kommer från några få dragprov och inte från en systematisk studie. Artikeln gör alltså inte anspråk på att ge en fullständig bild eller påvisa hur knutar på dyneema beter sig under realistiska förhållanden, utan syftar endast till att belysa ifall det kan finnas risker med knutar på dyneema och därmed om det kan finnas fog för ytterligare tester eller försiktighet vid användande. Läsaren ansvar själv för hur denne tolkar och använder de data som presenteras.

Låga hastigheter

Testerna utfördes i en kommersiell dragprovare försedd med en 10 kN lastcell (en kraftmätare, reds anm). Jag använde 10 mm breda dyneemaslingor och en förskjutningshastighet på 5 cm/min med en inspänningslängd på 30 cm. De knutna slingorna utsat-

tes alltså för väldigt låga töjningshastigheter. Observera också att karbinen som användes vid testerna fästes till dragprovaren med en loop av repsnöre av olika längd och denna töjdes signifikant vid provningen. Därför bör ingen vikt läggas vid styvheter i de redovisade dragprovkurvorna, utan endast till absoluta lastnivåer.

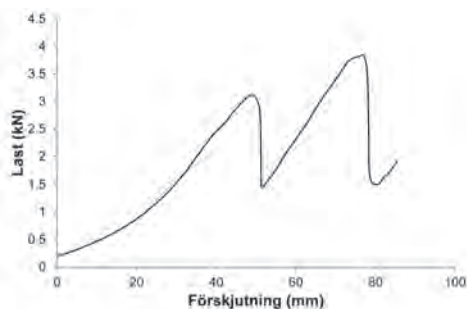
Provuppställningen för test av en med överhandsknop avknuten dyneemaslinga visas i figur 1 och i figur 2 visas en typisk lastförskjutningskurva för ett sådant test. Det som kan ses i figuren är att vid en last på lite drygt 3 kN inverterar och förflyttar sig knuten längs slingan, varvid kraften på lastcellen minskar. Vid fortsatt förskjutning spänns slingan på nytt tills den inverterar igen, nu vid något högre last. Vid testerna fortsatte överhandsknopen att invertera tills att dragprovaren nått sitt ändläge. Den konfiguration som testats skulle exempelvis kunna uppstå då två punkter jämviktats med en avknuten sliding-x och en av punkterna fallerar. Glidningen är i sig kanske inte ett problem, men som visas nedan för ett dubbelt halvslag kan glidningen eventuellt orsaka skador på slingan. Som jämförelse gjordes också tester på en slinga av 8 mm repsnöre som knutits av med en

 overhandsknop. I det fallet kunde knuten belastas med 7 kN utan att den invertebrade (testades inte till högre last på grund av lastcellens begränsning på 10 kN).

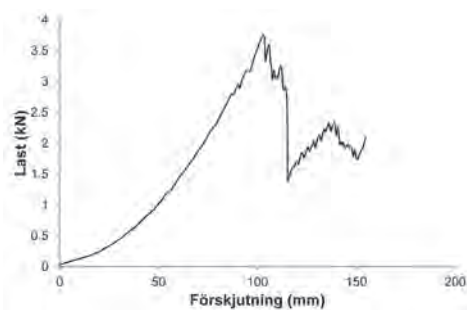
Det andra fall som testades var ett dubbelt halvslag kring en karbin. Last-f rskjutningskurva från det testet visas i figur 3. Som ses i figuren b r det dubbla halvslaget last utan att glida upp till ca 3.7 kN, varefter det börjar glida med en nedgång i last på kraftcellen som följd.  ter  r kanske glidningen i sig inte ett så stort problem. Dock uppvisade den del av slingan som befann sig i det dubbla halvslaget vid testets början betydlig skada, med ganska många avslitna fibrer, se figur 4. Just det faktum att slingan skadats av glidningen tycker jag är något oroande.

Tidigare tester

Torbjörn Ohlén och Fredrik Nyberg har tidigare gjort dragtester på bandknuten på dyneema respektive nylonband (http://www.trango.se/dragprov_bandknut.html). Under deras tester framkom att tendensen att glida  r beroende på hastigheten på belastningen. Vid långsam belastning (192 cm/min) gled bandknuten inte, men vid den snabba belastningen (900 cm/min) gled den på dyneemaband. De två hastigheter de använde var mycket högre än den hastighet som använts i denna studie, trots det gled både  verhandsknopen och det dubbla halvslaget vid relativt låg belastning (3.1 kN resp. 3.7 kN). Deras resultat, att gränsen för glidning minskar

Figur 2. Typisk last-f rskjutningskurva f r en dyneemaslinga som knutits av med en  verhandsknop.

Figur 3. Last-f rskjutningskurva f r dubbelt halvslag på dyneemaslinga kring karbin.

med  okande belastningshastighet, anser jag indikerar att t.ex. ett dubbelt halvslag på dyneema tveklöst kan glida vid lägre belastning vid dynamisk belastning som vid ett kl tterfall än vad som uppmäts i denna studie.

Låga krafter

Att vissa knutar på dyneema kan börja glida redan vid ca 3 kN eller antagligen vid ännu lägre last vid snabb dynamisk belastning, tycker jag är anmärkningsvärt, då detta  r kraftnivåer som med lätthet kan uppstå i klättersammanhang. Vidare gäller att en snabb dynamisk belastning  cks  minskar tiden för avledning av friktionsvärme från slingan, vilket möjligtvis  cks  kan förvärra skadan på slingan genom smältning av fibrer.

Huruvida det i praktiken finns en risk med dynamisk belastning av knutar på dyneema  r svårt att säga då det finns fler faktorer och mer dynamik (dynamiskt rep, deformation av människokroppen etc.) i det flesta praktiska fall. Att det finns risker med dyneema i fall där dynamiken  r låg  r tveklöst, se t.ex. DMM:s video med testfall direkt i dyneema slinga som visar att mycket stora krafter genereras och att slingan gick av vid FF1 i några av testfallen. Min personliga slutsats är dock att jag ser en viss risk med knutar på dyneemaslingor även under mindre extrema omständigheter. Framförallt skulle jag vara generellt försiktig med att använda dubbelt halvslag på dyneemaslingor.

Texten är inte faktagranskad av Säkerhetskommittén och  r inte någon officiell rekommendation från Förbundet. Reds anm.

Figur 1. Provp st llning för test av en dyneemaslinga avknuten med  verhandsknop.

Ljudet av en vinnare

Har du någon gång funderat på hur du låter n r du klättrar? Det finns de som ägnar varenda meter åt att tala om för alla som vill höra hur otäckt det  r och hur tr tt hen är. Det  r för varmt, för tungt, f r bl tt eller f r högt. Andra låter som soundtracket till en Hongkong-rulle. Gissar vem som svingar sig upp i toppjuggen likt Jackie Chan på speed, och vem som snart hänger och deppar i en borrhult?

Vem du  n tror att du pratar med så är det alltid dina egna öron som sitter närmast käften. Gn ller du om hur svag du är så här hjärnan det väldigt tydligt, och skickar budskapet vidare till musklerna: "Grabbar, vi ska tydligen vara svaga nul!" Du psykar ner dig själv, för att inte tala om alla andra stackare som f r stå ut med pipandet. Nu kan det förstås vara svårt att tralla avslappnat eller utst ta explosiva kung fu-ljud, när det brantar till sig och pumpen svider i underarmarna. Därför finns det knep.

Sportfantomen Johan, som håller teknikkurser om kvällarna, har ett enkelt tips: h ll käft. St ng munnen och klättra. Det kan låta h rt - det kan väl inte vara fel att kommunicera? - men han poängterar att det bara  r en  vning. Syftet är att plocka bort din negativa röst ur ekvationen, men  cks  att du skall fokusera på att klättra "a muerte". Inte bara sluta gnälla, utan  cks  sluta ropa "ta". I den här övningen skall du på förhand ha förklarat för din s kringsperson att om du faller så skall hen hålla hårt i repet (alternativt kan du välja en s kringsperson som inte är lobotomerad).

Tradtomten och yogin Mathias (vi kan kalla honom så)   andra sidan förespråkar metoden "spänn magen och le". Det ligger en del i det. Leendet gör dig glad och avslappnad. Den hårda magen flyttar spänningar från muskler som inte skall vara spända till kroppens kärna, där h rheten ofta g r nytta. Detta  r ett enkelt, bra mantra som man kan upprepa för sig själv inför starten eller inför kruxet.

Lynn Hill, tror jag, hade ett mantra i stil med "I could never fall off this". Bra att plocka fram på de där små listerna. Själv försöker jag förklara för min hjärna att senast lagda säkring var absolut bombs ker, och att "detta  r precis den sortens klättring jag är bra på". Och göra det högt.

Hur du väljer att prata medan du klättrar  r till syvende och sist upp till dig. Men du kan vara säker på att det finns minst en person som lyssnar. Du.

John Liungman

SKALLET

Henrik Nilsson på den klassiska Kattöga, Einarssvedsberget, Stockholm. Någon vecka efter att bilden togs försvann juggen precis innan cruxet med ett "plums" ner i djupet av Östersjön. Jag har inte testat leden själv efter det men tydligen är det numera även ett kruz att ta sig in i kruzet. Foto: Anders Diseberg

En härlig höstdag i september. Emil Westman mitt i cruxet på Ge kärleken en andra chans (7c+), Anneberg, Stockholm. Foto: Alexander Rydén.

skarpladdat

Clara Gustavsson sänder Rakt på sak, Örnerget, Stockholm. Foto: Shawn Boye

Anders Nyberg bearbetar En Liten Bit Granit (6) på Skålefjäll, Bohuslän. Foto: Shawn Boye

Björn Strömberg på ett nytt problem på Valö i Fjällbacka på västkusten. Foto: Ewa Borstrand

BRYTA NY MARK ELLER GÅ I ANDRAS FOTSPÅR?

IDROTT HAR REGLER, KLÄTTRING HAR ETIK, MEN FATTAR SVENSK MEDIA DETTA?

Inspirerad av mina internationella förebilder önskade jag varken att använda syrgas eller gå i andra teams fotspår när jag började göra min klätterbana i höga berg. Den enda osjälvständiga klättringen jag gjort, var på K2 i 1993. Klätterförbundet har sedan flera år tillbaka arbetat med stil och självfallet lagt upp landets främsta prestationer (nyturer och försök därtill) på sin hemsida. Som i all historieskrivning är detta ett levande dokument, det vill säga det blir justerat och kompletterat.

Att vara första svensk/svenska med "hängslen och sele" är en personlig prestation. Åttatusenetersbergens normalvägar har generellt varit utan utrymme för självständiga aktiviteter sedan utgången av 80-talet. Annapurna Ostkamförsöket 1981, Nanga Parbat Rupal Faceförsöket 1989, Everest Japanska/Hornbeincoloiren 1991, Broad Peak SSO-kamförsöket 1994 och Nanga Parbat decemberförsöket 1996 är de självständiga bestigningar jag känner till.

Men journalister och redaktörer inom svenska medier har ofta saknat historisk kännedom och knappast haft perspektiv på olika prestationer, vilket lett till att relativt mediokra klippklättrare har kunnat övertyga media, att de i stora berg åstadkommit stora prestationer. Klätterförbundets egna bristande vilja att agera utåt, har givit utrymme för bildande av starka varumärken runt "gå i andras fotspår-aktivister" – mycket i motsättning till internationell prestationsutveckling. Dessutom har det i vissa fall handlat om osanningar som i andra sporter skulle kallats för skandaler.

Troligen är många av dagens aktörer måttligt medvetna om att de klättrar på fasta rep (oftast uppsatta av andras händer) istället för att möta berget på bergets villkor – något framför allt Reinhold Messner påtalat i drygt tio år, och som Nick Bullock påpekade i BMCs Summit nr 63. Det är som Kropp i Ultimate High skriver sant, att Everest kan gås via ganska okomplicerade snöpartier, åtminstone för South Col och Nordryggen med alla fasta rep och stegar. Men de övriga 12 lederna kräver ordentlig eller hög klätterteknisk insats.

Om vi vill ha prestationsmässig utveckling, får vi stimulera klättrarna att utveckla sin förmåga och överkomma höga klättertekniska svårigheter självständigt i replag, även i ny terräng, där man säkrar on-sight. Ska man prestera en soloprestation av dignitet, får man som tex Messner, Kukuczka, ežen, Loretan och House ha en samtida hög kapacitet, sådär 5.13 eller 5.14 i dag. När en tidigare SKF-ordförande i media jämförde Kropp och Messner och fann dem någorlunda jämlika, då var det en rejäl missuppfattning. Det är främst i nytursklättrarna som ungdomar ska finna givande förebilder. Jag har gjort en gedigen sammanställning av den internationella utvecklingen, vilken 1975 accelererade kraftigt med nyturer i alpin stil på höga berg. Det är ett källmaterial, som jag hoppas med tiden blir del av underlaget för hur både klättrare och media bedömer prestationer, samt en påminnelse om att det är väsentligt för klättringen och dess kommande förmågor, att vi tar ställning, och gör utvecklingsstegen synbara och transparenta.

Rafael Jensen

Marco Prezelj: Prestation? Det är mera en sorts "trofé" som plockas av de som inte känner till vad klättring i stora berg handlar om – fasta rep tillhör det förflutna.

På frågan om vad för prestation man gör i fotspår längs fasta rep till normalvägstopparna. Slovenen Prezelj ha givits två Piolet d'Or.

Silvo Karo: Man kan väl diskutera, om det är någon sportslig prestation i att gå en led, när den klättrats 3-4 gånger. Det ligger en kreativ process i skapandet av nyturer.

Slovenen Karo (till vänster) har gjort över 1000 nyturer, från Cerro Torre till Mount Everest.

Vic Saunders: När de varit på toppen av Everest, börjar några av dem även att klättra!

Saunders är en av de mycket skickliga höghöjdschartertursorganisatörerna, och syftar på Everestklättern, som senare börjar klättra alpberg utan fasta rep.

Steve House: Idrott har regler, klättring har etik.

Steve House, troligen på Makalu. En förutsättning för samtida prestationer är en för samtiden hög klätterteknisk kapacitet. Foto: Marko Prezelj.

INNOVATIVT

GPS-KLOCKA FÖR ALPINISTER

Nu släpper Garmin en pryl som torde intressera navigationsnördarna bland landets bergsklättrare och äventyrare. Garmin Fenix har inbyggda sensorer för höjdmätare, barometer och kompass, men också en GPS. Kombinationen av GPS och sensorer gör att klockan kan kalibrera sensorerna automatiskt.

GPSen ger många funktioner som hjälper dig att planera dina turer och skapa rutter och waypoints. En pil anger riktningen mot nästa waypoint, och en hitta-hem-funktion hjälper dig gå tillbaka i dina fotspår om du tvingas vända. Perfekt på glaciär! Navigationsprogrammet Basecamp låter dig planera dina turer hemma. I enheten finns också en grundkarta över hela världen som visar större städer i närheten. ANT+ och Bluetooth gör att du kan dela spår, waypoints, rutter och cachar till andra kompatibla Garmin-enheter och Smartphone-appar.

Rekommenderat cirka pris är 3 895 kr.

SMIDIG ALLROUND-SELE FÖR EN SPOTTSTYVER

Det stora problemet med att testa en riktigt bra pryl är att alla skall låna den hela tiden. Det fina, å andra sidan, är att få input från många duktiga klättrare. Black Diamonds sele Momentum SA ("speed adjust") har fått det fina totalbetyget "en sån skall jag köpa" av flertalet omkring mig som provklättrat. Fakta: selen har fyra normalstora, styva utrustningsslingor, och ett enda spänne på midjebältet. Det som sticker ut är en för mig ny variant på snabbspänne i benslingorna som BD kallar Trakfit. Benlooparna kan med dessa väldigt snabbt vidgas eller dras åt, utan tunga metallspänne. Det tycks också funka med prusik i benslingan. Selen är väl vaderad i både ben och bälte, utan att kännas tung.

Huvudintrycket är att detta är en sele med alla funktioner, men med känslan av att vara minimalistisk. Den är lätt och mycket bekväm. Så för dig som letar efter en allround-sele för allt från gym till multipitch så bör detta vara ett alternativ. Att det är en av de billigaste selarna på marknaden kan underlätta beslutet!

Selen finns i S, M, L och XL, och det finns även modeller utan spännen på benslingorna, eller med normala justerbara benslingor.

Vikt: 340 g i M. Pris: 555 kr på Addnature.

SÄKRA SKYDDA HITTA

ULTRALÄTT OCH FUL SOM STRYK

Med sina 165 gram är Petzls nya hjälm Sirocco en liten revolution i huvudbonader för klättrare. Den består av ett enda helgjutet block av EPP - en sorts skumplast som givits en något fjädrande och mycket energiabsorberande konsistens (detta är alltså inte frigolit). Vackert blir det inte, men materialet kan färgas i tillverkningen och formas efter behov, så vi gissar att fler tillverkare kommer att försöka utnyttja EPP framöver. Siroccon kommer med ytterligare en finess: ett magnetiskt spänne som gör att du kan knäppa det med en hand. Listigt!
Pris: tros landa runt USD 100 i USA.

NYA MIKROKOMMAR FRÅN BD

Black Diamond har tagit fram en nu modell av kamsåkringar i de riktigt små storlekarna, kallade Camalot X4. Designen bygger på en variant av BDs dubbla axlar. Det kallas Stacked Axle och innebär att ena axeln löper inuti den andra. Inbyggda fjäderingar gör att man kunnat bygga en väldigt smal kam, i klass med C3:orna. Runt den bärande vajern har man monterat en serie rörsegment, vilket ger ett tåligt skydd samtidigt som böjligheten i vajern kvarstår. Storlekar från 0.1 till 0.75.
Pris: Oklart. Släpps våren 2013.

*”Det minnet är guld värt
en regnig dag på kontoret!”*

STORA SMÅ ÄVENTYR I HURRUNGANE

Text: Ralph Kinde

Skall vi hänga lite i Gunnilse ikväll?

E-målet innehöll det vanliga snacket om torsdagskvällens klätteräventyr. Då ringer det i telefonen. Det är Görän, det är han som nyss har skickat mailet.

- Du, säger han. Vi har ju pratat om att klättra Skagastölsryggen.

- Javisst, säger jag lätt undrande, den är jag grymt sugen på. Man är väl medlem i Klyvningsklubben!

Vi är ett gäng som är måttligt framgångsrika men som trots det (eller kanske därför) har extremt roligt när vi klättrar. Det som saknas är fokus, alpina starter och lite route finding. Det blir mycket klyvning och lite verkstad,

därav namnet Klyvningsklubben.

- Du, sa Görän med iver i rösten. Helgen ser inte så bra ut men i morgon är vädret helt ok enligt Yr. Om vi drar från jobbet nu så hinner vi upp innan det blir ljusst.

24 timmar senare kravlar jag mig yr och med knarrande knän ut ur bilen klockan 6 på morgonen vid Turtagrö hotell. Jag har sovit två timmar som en makaron mellan våra klätterprylar bak i Görans Volvo.

- Jag är för gammal för detta, tänker jag och tittar längtansfullt på hotellet och hade det inte börjat röra på sig under en gammal skitig presenning vid sidan om bilen så kanske jag hade smitit iväg lite diskret.

Det odefinierbara som rör sig är en otrevligt positiv Görän.

- Fin-fint väder eller hur, frukost tar vi vid Tindeklubbens stuga!

Tre timmar och 30 kilo i rygsäcken senare så puttrat baconet muntert i stekpannan. Solen skiner och det är i så vindstilla som det kan vara i fjällen. Det hänger dock ett envist litet tufsigt moln runt Stora Skagastölstind men vi är rörande överens om att den snart försvinner. Tältplatsen ligger vid första sjön i Skardstölsdalen. Norsk Tindeklubb har en hytte här med plats för ett femtontal medlemmar. Ett rykte säger att den till och med innehåller en vinkällare. Ryktet kom-

Välsäkrad svensk på toppen av Austanbotntind.
Foto: Peter Vomacka

mer dock att förbli obekräftat för man blir inte medlem i den klubben hur som helst. Man kan väl säga att jag tittat längtansfullt på den stugan ett antal blöta, kalla och eländiga tältnätter. Tältplatsen har förövrigt det mesta, rent dricksvatten, en liten sjö att bada i (glaciärvatten: vackert, men oj så kallt) och en fantastisk utsikt.

Fett är bra har vi lärt oss, med ett paket bacon och 3 ägg i magen är risken att bli hungrig obefintlig de närmaste 12 timmarna. Göran är som vanligt värst.

- Jag äter som ett lejon, säger han och öppnar bacon paket nummer två.

- Man äter tills maten är slut.

Skagastölsryggen är en riktig norsk klassiker: håller sig stadigt över två tusen meter höjd med en spektakulär final på 2460 meter - Stora Skagastöstind. Det är det högsta berget i Norge som man måste klättra för att komma till toppen. Det mesta av ryggen är lätt klyvning där man inte nödvändigtvis skall använda repet hela tiden om skall hinna med ryggen på en lång dag. "Ikke bruk tau, bare ge gas", som en lätt speedad norrman sa när han passerade mig i mach tre på väg uppför ryggen. Svårare än grad 4 blir ryggen aldrig men det kan vara väldigt exponerat och en norsk fjäll fyra med kängor är inte riktigt samma sak som fyra en sommarkväll i Utby.

Stora Skagastölsryggen är bara en av många väldigt görliga äventyr i Hurrungane. Rygg- traverser är något av en specialitet för detta området och är mycket populärt bland de fjäll- älskande norrmännen. Parallellt går Dyrhaugsryggen som kanske är något lättare men om man skall göra den på riktigt så får man vara kapabel att klättra exponerad vertikal 5:a klättring. Gör man den åt andra hållet så kommer man förstås undan med att bara fira ner för väggen men det är väl att fuska lite eller hur?

En bestigning av Stora Skagastöstind är ett måste om man är i området, men det kan samtidigt vara ganska trångt på några av de lättare lederna och det är garanterat kö på nerfiringen en fin helgdag i slutet på sommaren. Nu finns det inget som säger att man måste välja den lättaste vägen, Norsk Tindeklubb ger ut en förare: Klätreförare för Jotunheimen som beskriver ett 15 tal alternativa vägar. Jag kan bara tipsa om en sak, ligger det snö på toppen av Storen, klättra inte Nordvestveien. Att klättra 2+ i en bäck är en utmaning.

Två andra turer som man bara inte får missa är Nordöstväggen på Midre Dyrhaugstind. En led som bjuder på snö, is och klippa. Is och snö delen är nog inte brantare en 50 grader så det är inte särskilt svårt men det är en grym start på alpinistkarriären om man är lagd åt det hållet. Är man där tidigt på säsongen så är det mest en snötur. Kommer man dit i Augusti så får man både skruva isskruvar och hacka ut fotsteg för värkande vader. Sista repen är bland det bästa jag har klättrat: mixat snö och klippa. Den fick mig att tro att jag klättrade som en ung Bonatti. I själva verket så var det inte så svårt men känslan att balansera på fronttaggarna 500 meter ovanför tältet är svårslagen.

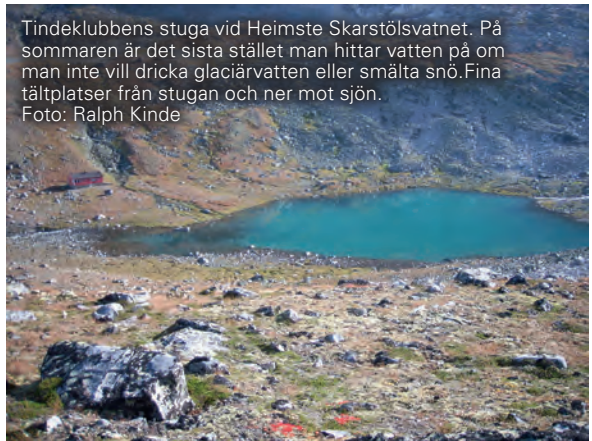
Store Austabottind är en riktig klyvningstur om man är norrman. Det var helt klart att lågskor dominerade på toppen den dag Klyvningsklubben var där. Vi hade med oss stegjärn och isyxor och använde allt. Norrbaggarna nöjde sig med ett nistepack och kvikklunch. Nu tror jag faktiskt inte att vi gjorde fel denna gången. Det är utom tvekan lättare att ta sig upp än ner. Det var många bleka och svettpärlande norska pannor på nervägen. Approachdojor biter inte så bra på snö och is, framför allt inte om ett snubbel betyder ett drop på 600 meter. Är det en snöfattig sommar så kan man skippa isyxorna och turen är helt magisk, aldrig svår och fantastiskt luftig. Själva toppen har bara plats för en person och det sista movet kräver en balansakt värdig en cirkusprinsessa.

Hur slutade vår travers av Skagastölsryggen då? Denna gången kom vi till V-Skaret. Det är här det roliga börjar efter allt slit uppför blockbranterna. Det är den första september och årets första snöstorm drabbar oss med full kraft. Det lilla tufsiga molnet hade inte gett sig iväg och hade dessutom kallat in sina breda och griniga kompisar. "Man måste träna på att lida", tänker jag och bestämmer mig för att Göran är rätt lik Kukuczka, den polska mästeralpinisten. Tre decimeter snö senare så knacker verkligheten på och vi firar ner med snön yrande runt öronen. Ovädret biter sig fast i dalen och ett dygn senare så är vi hemma i Göteborg igen. Det kostade 20 timmar i bilen och det var värt varenda minut. Ryggtraversen finns kvar och även om vi inte lyckades så är en firning i snöstorm inte att förakta. Det minnet är guld värt en regnig dag på kontoret!

Normalvägen upp till toppen av Austanbotntind följer vänstersidan av det stora snöfältet. Om det är snö eller klippa beror på tidpunkt på året. Okänd norsk klyvningsraket i förgrunden. Foto: Ralph Kinde

Tindeklubbens stuga vid Heimste Skarstølsvatnet. På sommaren är det sista stället man hittar vatten på om man inte vill dricka glaciärvatten eller smälta snö. Fina tältplatser från stugan och ner mot sjön. Foto: Ralph Kinde

Nordens bästa klätterbibliotek, Turtagrø Hotel. Att läsa böckerna kostar inget, men att dricka en öl... Foto: Ralph Kinde

Nordöstväggen på Midre Dyrhaugstind, gå runt sjön upp till Skarstølsbreen (högra sidan av bilden) och klättra till ryggen via det översta snöfältet precis under kanten på molnen. Foto: Ralph Kinde

Trondheims klätterklubb och Norska klätterförbundet bjöd in till Klätterfestival i Flatanger över midsommarhelgen. Festivalen lockade cirka 250 internationella klättrare från bland annat Finland, Sverige, Tyskland, Österrike, Armenien, Ukraina, Georgien, Spanien och USA. Inför stor publik i grottan lyckas Ethan Pringle göra förstabestigningen av tävlingsleden - Eye of Odin 8c+.

FESTIVALYRA PÅ FLATANGER

Bilder: Alexander Rydén

Erik Grandelius på första delen av Nordic Flower 8b+. Erik berättar: Leden är lång och väldigt överhängande med extrema formationer, som att klättra på en havsbotten med stora svampar i granit. Jag har aldrig klättrat så brant som är så "lätt" tidigare.

Det många förknippar med Flatanger är den enorma grottan, Hanshelleren. Här finns några av de svåraste lederna i världen. Men det finns många fler klipporna nere i dalgången. Oavsett om du är nybörjare eller proffs kommer med största sannolikhet att ha roligt här! I Flatanger finns klättring i graderna mellan 4-9a+.

Sandmælen midtre

Rutenavn	Førstebestiger	Grad	bb/nat	Antall bolter
1 Elna Storm	Elna Storm	7a	bb	13
2 I siget	Alexander Rysen	6b	bb	12
3 Trøllhøll	Einar Sølve	6b	bb	17
4 Ake Cog	Nanna Sperin	7	bb	6
5 HEMAN HUNTERS	Hannes Pommer	6c	bb	15
6 Crawling Puma	Ake Straus	6c	bb	14
7 TRON KATRET		6c	bb	7
8		6c	bb	6
9		bb	bb	9
10		bb	bb	5
11		bb	bb	10
12		6c	bb	10
13		7a	bb	11
14		7a	bb	11
15		7a	bb	11
16		7a	bb	11

Inför festivalen hade ca 100 nya leder bultats och markerats ut i en förare utan varken grad, namn eller första-bestigare. Endast antalet bultar var angivet. Den person som klättrade leden först, fick ge den ett namn och gradförslag.

FIRST ASCENTS HERE!!

WRITE HERE !

PLEASE WRITE NICE, AND NICE GRADES...EHHH HEHEHE :)

Sandmælen høyre

Rutenavn	Førstebestiger	Grad	bb/nat	Antall bolter
1				3
2				6
3				6
4				4
5				5
6				4
7				4
8				4
9				4
10				4
11				4
12				4
13				4
14				4
15				4
16				4

Sandmælen høyre

flatanger

Malin Holmberg gör cruxet på leden Litt på kanten 8a. Malin: "Jag tycker det var en väldigt trevlig tillställning och vi hade ju fantastiskt väder! Massor med fina leder fick jag klättra, litt på kanten var tuff med ganska bitigt krimpkrux men kanske inte den finaste på klippan. Jag tror inte jag kan peka på något som var bäst utan det var snarare helheten av bra klättring, sol, folk och välorganiserad tillställning som gjorde helgen tiptopp!"

På kvällarna var det bildvisning av elitklättrarna som var på festivalen; såväl Ethan Pringle, Dani Andrada och Magnus Midtbø höll låda. Här syns norska världssesst Magnus Midtbø på tävlingsleden Eye of odin 8c+.

NY SOMMARKLIPPA PÅ VÄSTKUSTEN

Text & Foto: Henrik Johansson och Erik Heyman

Henrik Johansson på Burrito för gringos, 8a. Foto: Erik Heyman.

Mitt i klättringens högsäsong stod vi plötsligt där och suckade, Erik över en armbåge som inte tålde fontan och jag med en nacke som inte tålde skidåkning eller kontorsarbete. När vi nu inte kunde klättra som vi ville fanns det gott om överskottsenergi, och då vi båda två dessutom är deltidsgagdrivare var tidsbrist inget problem heller. Mitt i misären var vi alltså rörande överens om att något måste vi hitta på! Frågan var bara vad? Erik har genom åren spenderat mycket tid uppe i Bohuslän och även lagt ett par outvecklade klippor på minnet. Hans förslag var att vi skulle ta en tur uppåt för att reka om det var något som var värt att sätta bormaskinen i. Ingen av oss ägde en bormaskin eller hade väl knappt hållit i någon tidigare men sådana små petitesser var inget vi funderade över.

Tanken på nya leder i hemmatrakterna var alldeles för lockande. När Erik väl lyft idén mindes jag en klippa som Christian Vejedal hittat under en löptur, och visat för mig för tre år sedan under en regnig dag. Mitt minne av den var att där fanns ganska bra potential, men då jag varken litade på mitt minne eller omdöme var jag ganska försiktig med mina ordval när jag förordade ett stopp på vägen upp i Bohuslän. Erik var i vilket fall inte svärövertalad utan vid Torp köpcentrum svängde vi av motorvägen. Efter att vi sprungit fram och tillbaka under klippan ett par gånger och dessutom firat oss ner på ett par ställen var i alla fall jag säker, jag var färdig att börja borsta! Vad Erik tyckte var jag däremot inte helt säker på. Han hade tidigare pratat sig ganska varm om ett tak i Bohuslän, men när jag föreslog en shoppingtur till Torp för att handla stålborstar visade det sig att vi hade tänkt samma sak! 1 timme senare var vi uppkitade och klara och hängde i var sitt rep med biltemaborsten i högsta hugg!

Ytterligare två månader senare var armbågen hel, nacken återigen böjbar och 11 leder gjorda på Harkaberget efter att de mer rutinerade nytursmakarna Carl-Johan Svensson och Jens Larssen lånat ut sina bormaskiner till oss. Något vi är väldigt tacksamma för! Lederna på Harkaberget sträcker sig mellan 15 och 25 meter och är ganska jämnt fördelade mellan 7a och 8a+. Berget består av kompakt gneis men är ändå förhållandevis grepprikt. De som hittills besökt klippan har givit den högt betyg. Några av lederna som tex Skinkorna fladdrar i vinden (7a+) eller Halva inne (8a+) tror vi kommer bli riktiga klassiker i sina respektive grader. Med något undantag är det ihållande klättring från första till sista metern och de flesta lederna har sin unika karaktär. Med tiden kommer det säkert dyka upp ytterligare ett par leder på klippan i sexaregistrat också. Framförallt till vänster finns det potential för ytterligare ett par leder som vi hoppas kommer bli lite lättare.

Vad ska man då klättra om man bara har en dag att spendera på klippan?

Lämpligen värmer man upp med Skinkorna fladdrar i vinden (7a+). Med sina stora grepp är den klippans bästa uppvärmningsled, även om viss pumpvarning måste utfärdas. Lite extra krydda kan dessutom utlovas när du som minst önskar det. Led nummer två är lämpligen Så mycket talang, så lite förstånd (7b+) till höger på klippan. Här gäller det att vara redo från första metern! Om man klarar sig förbi de första fyra klipporna väntar större grepp och avtagande branthet, men man måste vara skärpt hela vägen upp till ankaret.

Som tredje led rekommenderas Mörbultad (7c), den lite barskare grannen till Skinkorna fladdrar i vinden. En lätt vänstertravers i starten följs av intensiv klättring på stora men felvända grepp. Därefter kommer möjlighet till återhämtning innan det blir mindre grepp och ihållande klättring hela vägen till ankaret.

Tack till Tomasz Ratajczak som gjort den fina fören! Tack också till Göteborgs klätterklubb som gett ett bildbidrag för utvecklingen av klippan, och till High Sport som sponsrat med bultar.

Erik Heyman på förstabestigningen av Hängmörad, 8a+. Foto: Tomas Halleröd.

Om det finns kräm kvar i underarmarna efter dessa tre leder bör man ge sig i kast med Halva inne (8a+), längst till höger på klippan. Den goda nyheten är att leden bara är svagt överhängande, har stora grepp och en hög grad. Den dåliga nyheten är att alla grepp är felvända. Klättringen blir därför ihållande, avig och utmanande. Sista klippet får hoppas över (om man inte är stark), vilket öppnar för ett långt (men säkert) fall om sista flyttet inte går vägen.

Ett sista ord på vägen: respektera parkeringsanvisningarna i förraren och visa allmänt gott uppförande vid klippan och på vägen dit. Då kommer förhoppningsvis de närboende och markägaren vara fortsatt positiva till att vi klättrar på Harkaberget.

Förare och vägbeskrivning finns i form av en pdf som kan laddas ner från: http://www.highsport.se/olas_blog/olas_blog/harkaberget.pdf.

FINALE MED NINJA

SOL, KAFFE, GLASS, ITALIENSK MAT (OCH LITE KLÄTTRING)

”Vi försöker hålla ihop så länge som möjligt” sa vi till varandra och körde iväg i våra två små och väldigt fullpackade hyrbilar. Vi kom ut ur parkeringshuset i Milano och genast hade vi tappat varandra. En bil körde mot Turin, den andra mot Genua.

Text: Mia Henriksson. Foto: Rebecca Wallgren

Till slut ramlade vi ändå samtidigt in på campingen många timmar senare, klockan 04:30 närmare bestämt. Detta innebar att vår uppskattning av restiden varit klart optimistisk. Men vad kunde vi mer begära av våra chaufförer när hela vägen kantats av vägarbeten och väglampornas blinkande påminde om discoljus. På den fantastiska gratiscampingen (med tältplatser, en toalett, vatten, och en ”NO CAMPING”-skylt) sov vi gott till lunchtid nästa morgon. Klart klättersugna men sömndruckna ramlade vi ur tältet och tillagade havregrynsgröt som vi haft med från Sverige, under visst knorrande från undertecknad som tyckte vi skulle äta italienska croissanter och dricka espresso till frukost.

Finale Ligure som ligger vid Medelhavskusten i nordvästra Italien, ca 5 mil väster om Genua, är känt för sin hårt graderade sportklättring. Med lite olika klättererfarenheter i gruppen hade jag, som varit där flera gånger tidigare, spanat ut en bra klippa. Efter en längre skogstur med lite scrambling visade det sig dock att ”den bevandrade guiden” tagit gänget till fel klippa och vi fick gå tillbaka. Rätt klippa tog vi oss till, men först efter intag av italiensk mat och kaffe. Vi klättrade på klippor av superfina kalksten, som vi inte ville lämna förrän solen började gå ner.

Nästa dag skulle ”den bevandrade guiden” försöka få återupprättelse när vi begav oss till nästa klippa. Med starkt minne av hur jag gått sist tog jag gänget upp för ett berg, genom en grotta och ner i en

dalgång... bara för att upptäcka att vi var tillbaka där vi började och påminnas om att detta också hände sist.

Som tur var är det världens gladaste gäng som var tillräckligt fascinerade av grottan för att tycka att ”detouren” var värd besväret. Klippan som förgyllde vår dag var Falesia del Sole som ligger i den vackra och vildvuxna dalgången Val di Nava. Området är känt för sina vackra (om ibland rätt så svårnavigerade) vandringsstigar och här finns mängder av exotiskt belägna sportklippor som plötsligt dyker upp runt hörnet. Lederna bjuder på en god portion pockets och lite vassare men mycket teknisk klättring. Stilen går i god 80- och tidigt 90-tal-sanda både vad det gäller graderingen, bultningen och den intensiva lite ”ryckiga” klättringen. Oftast får man vid klippan gott sällskap av den äldre generationen och på nära håll kan man beskåda de färgglada tightsen och den avslappnade attityden som i dagens gradhets nästan helt försvunnit. Även denna dag fick vi massor klättrat och vi avslutade med ett bad i havet och mer god italiensk mat. Det är just detta som gör Finale Ligure så fantastiskt: grym klättring och ändå nära till bad, och italienska kulinariska läckerheter... och så gratiscampingen då... som ju faktiskt gör underverk för resebudgeten.

Mat hade införskaffats och nästa morgon hölls frukostbord i solen innan vi drog iväg till Valle Pennevaire i Oltre Finale som är ett ganska nyutvecklat område med fem dalgångar sydväst om Finale Ligure. Här är både graderingen och bultningen mer modern och variations-

Mia Henriksson jobbar in överhänget på Rombo di Vento, 6c, Rocca di Corno. Foto: Rebecca Wallgren.

rikedomen är enorm. Vissa klippor ligger nere vid havet och andra på 1000möh. Samtliga dalgångar bjuder på både sol- och skuggklippor och kontentan blir att få (eller rent av inga?) ställen i Europa erbjuder så bra förutsättningar för året runt-klättring. Dagens val blev klippan Telematica men tråkigt nog för oss kom regnet samtidigt som vi började snurra uppför serpentinvägarna. I en form av antiklimax hamnade vi på ett café precis vid klippan och fikade bort större delen av regntimmarna. Till slut upphörde regnet och vi gjorde ett nytt försök. Vi begav oss upp till klippan som faktiskt var helt torr. Jag tror att de flesta hann klättra sig rätt så trötta innan vi i vanlig ordning avslutade dagen med bad och god mat.

Sen kom regnet.

Och det regnade. Det regnade så det stod vatten på gatorna i den lilla byn och delar av campingen var på väg att flyta bort. Vi plaskade så runt i byn, drack mängder av cappuccino, studerade noggrant varena pinal i klät-

terbutikerna och väntade på bättre tider. Vi var uppe och klappade klipporna och tittade suktande på lederna, vi studerade de hårdare sektionerna med enbart överhäng, vi övervägde andra delar av landet och surfade efter inomhusgym.

Till slut retirerade vi med ett gäng vinflaskor till tälten och satt istället och pratade och skrattade till in på småtimmarna. Drömmen om torr klättring sista dagen höll i sig ända tills jag plockade ut örönproppen och hörde hur regnet fortfarande öste ner. Så snabbt som möjligt tryckte vi in alla våra ägodelar i bilarna och lämnade campingen. Vi hamnade under taket på en bensinstation och tillagade vår frukost med de övriga besökarnas befogat misstänksamma blickar på oss. Vikten av bra klättersällskap bevisades när vi trots regn, lång bilfärd (med sedvanlig detour, denna gång inte mitt fel) ändå hade fantastiskt kul tillsammans. Vi var alla mycket nöjda när vi sent samma kväll landade på Landvetter, klart sugna på ett återbesök!

Gänget på den varma vägen över berget, genom Grotta dei Balconi och ner i Val di Nava. Foto: Rebecca Wallgren

FAKTA

Till Finale Ligure tar man sig kanske lättast med flyg från Sverige. Milano, Turin och Nice är möjliga flygdestinationer, som alla ligger inom 3-4h bilfärd. Det är går också att åka tåg ända fram till byn. På grund av det stora antalet klippor och spridningen av dem kan det vara bra att ha en bil på plats.

CAMPING

Camping finns under klippan Monte Coco. För tillfället är det gratis, men hur det blir i framtiden är oklart. Det finns massor av hotell längs stranden och det går också att hyra lägenheter för kortare tid.

ÄTA

Eftersom det italienska köket är så fantastisk rekommenderas att utnyttja detta. Det är gott och mycket prisvärt. Trots diverse allergier och matrestriktioner i gruppen (glutenallergi, laktosintolerans, vegetarianer...) så var det inga problem att få utmärkt mat!

KLÄTTRA

Finales klättring är uppdelat i områdena Ligure och Oltre. Området är ett av världens största sportklätteställen, så för den med begränsad tid kommer här ett högst personligt urval av rekommenderade klippor:

Finale Ligure:

Bric Spaventaggi, Monte Coco, speciellt sektor Anfiteatro, som är ganska regnskyddad. **Val di Nava** - vackert område med mycket lättare klättring på bland annat Falesia della Luna och Falesia del Sol. **La Parete Dimenticata** - atletisk klättring inne i en öppen grotta, lättare klättring utanför.

Oltrefinale:

Telematica - lätt och fint, **Terminal** - här finns både lätt och svårt, brant och sva. **Rocca della Basura** - trevligt ställe, det som är mest utmärkande här är ett par riktigt fina tufaleder. **Red'Up** - hårda tufaleder.

FÖRARE

"Finale" och "Oltrefinale" av Andrea Gallo.

FINALE LIGURE

ITALIEN

Fokuserad Caroline Adolffsson på Byte 6a+, Telematica, Oltrefinale. Foto: Mia Henriksson.

Ninja är en del av Göteborgs klättersällskap som riktar sig mot tjejer i klubben med målsättningen att öka tjejers självförtroende uppe på klätterväggen och ute på klipporna. Gruppen anordnar regelbundna klättrträffar, resor och andra klättersällskapsrelaterade aktiviteter och har både en blogg och en facebookgrupp. Facebook: ninja-GBGKK Blogg: ninjagbgkk.blogspot.com

Klubbkontakt

KLUBB	KONTAKTPERSON	WWW	MEJL	SE HEMSIDOR FÖR INFO OM MEDLEMSKAP
Alingsås KK		www.alkk.nu	info@alkk.nu	
Billingens KK		www.billingensklatterklubb.se	info@billingensklatterklubb.se	
Bohusläns KK		www.bohuskk.se	info@bohuskk.se	
Bromma KFUK-KFUM		www.kfuk-kfum.se/bromma	johanna.lofvenius@bromma.kfuk-kfum.se	
Dalarnas KK		www.dalasklatter.org	ordforande@dalasklatter.org	
Enköpings KK		www.enkopingsklatterklubb.se	inger.strid.andersson@gmail.com	
Eskilstuna KK		www.klattring.net	info@klattring.net	
Expedition Altitud KF		www.expedition-altitude.com	info@expedition-altitud.com	
Fagersta KK		www.fagerstaklatterklubb.se	david@fagerstaklatterklubb.se	
Fjällframtart (skidalpint)		www.fjallframtart.se	info@fjallframtart.se	
Gästrike KK	Patrick Olander	www.gkk.nu	puteo@hotmail.nu	
Göteborgs KK		www.gbkk.nu	info@gbkk.nu	
Göteborg Sports Academy	Peter Sjöberg	www.gbgsportsacademy.se	peter@gbgsportsacademy.se	
Halmstads KK		www.hkk.nu	info@hkk.nu	
Helsingborgs KK		www.helsingborgsk2.se	ordforande@helsingborgsk2.se	
Härjedalens KK		-	martin@finnmarken.info	
Hexans KK		-	hexansklatterklubb@hotmail.com	
Härnösands KK	Henrik Petré		henrikpetre@hotmail.com	
Höga kusten KK		www3.utsidan.se/hkk	ladanges@gmail.com	
Höglandsklättrarna		www.hoglandsklättrarna.se	kenny.carlsson@dkbutiken.se	
Jokkmokk KK		-	fagerstrom.b@gmail.com	
Jönköpings KK		www.jonkopingsklatterklubb.nu	info@jonkopingsklatterklubb.nu	
Jösse Klättersällskap		www.josseklat.se	d.alfredzon@gmail.com	
Kalmar KK		www.kalmarklatterklubb.se	info@kalmarklatterklubb.se	
Karbin KK	Richard Eklind	www4.idrottonline.se/default.aspx?id=546191	richard@eklind.me	
Karlskrona Bersportförening		www.karlskronabersport.se	andreas.kraft@hotmail.com	
Karlstads KK		www.karlstadklatterklubb.se	ordforande@karlstadklatterklubb.se	
Kiruna KK		www.kirunaklatterklubb.se	ordforande@kirunaklatterklubb.se	
KK Granit		-	ursulas.aventyr@telia.com	
Kvibergs KK		www.kvibergsklatterklubb.se	j.hogstrom2@spray.se	
Linköpings KK		www.linkopingsklatterklubb.se	ordf@linkopingsklatterklubb.se	
Luleklättrarna		www.luleklättrarna.se	emma.lundstrom86@gmail.com	
Malmö KK		www.climbing.nu	mkk.svar@gmail.com	
Malungs KK	Susanne Hedh		Susanne.hedh@snf.scout.se	
Mora Klätterklubb		moraklatterklubb@gmail.com		
Nordingrå KK		-	swante@aventyrsmobilen.se	
Norrköpings KK		www.klatterhallen.com	norrkopingsklatterklubb@hotmail.com	
Norrtälje KK		www.norrtaljekf.dinstudio.se	nkf@norrtaljekf.dinstudio.se	
Rådmanö KK		klattring.wordpress.com	johan.westerholm@norrtalje.se	
Skellefteå KK KFUM		www.kfumskelleftea.se	kansli@kfumskelleftea.se	
Skånes KK		www.skaneskk.se	info@skaneskk.se	
Slagöbergets KK	Fredrik Gerhardsson	www8.idrottonline.se/SlagobergetsKK	munsen1188@hotmail.com	
Slottsälans KK		-	stina.nilsson@skola.borgholm.se	
Solna KK		www.standplats.se	info@standplats.se	
Stockholms KK	Anna Lindam	www.klatterklubben.se	info@klatterklubben.com	
Stockholms KSS		www.skss.eu	info@skss.eu	
Stråsa GF Klättersektion		www.klattersektionen.com	klattersektionen@hotmail.se	
Sundsvalls KK		www.sundsvallsklatterklubb.se	styrelse@sundsvallsklatterklubb.se	
Söderköpings KK		-	bjorn_holst@hotmail.com	
Tunabergs KK		tunaberg.wordpress.com	t.schultz@telia.com	
Umeå KFUM		www.kfum.nu	info@kfum.nu	
Umeå KHK		www.ukhk.se	kalle_narfstrom@hotmail.com	
Uppsala KK		www.ukk.nu	styrelsen.ukk@gmail.com	
Varbergs KK		-	marcus.gustafsson@gmail.com	
Visby KK		www.visbyklatterklubb.se	visbyklatterklubb@gmail.com	
Vännäs-Bjurholm KK		www.idkas.se/vbkk	vbkk@live.se	
Värnamo KK		www.vk2.se	dan@vk2.se	
Västerviks KK		www.vastervikclimbing.se	jim@vkcenter.se	
Västerås KK		www.vkkclimbing.se	tobbekack@gmail.com	
Väst kustens sportklätterklubb			bjornstromberg@hotmail.com	
Älvsbyklättrarna		www.alvsbyklättrarna.se	vajj04@telai.com	
Åre dalens KK		www.arekk.se	info@arekk.se	
Ölands KK		home.swipnet.se/olandsklatterklubb	stefanoland@hotmail.com	
Örebro KK		www.orebroklatterklubb.com	info@orebroklatterklubb.com	
Östersunds KK		www.ostersundskk.se	daniel.jacobs@ostersund.se	

HJÄLP OSS GÖRA LISTAN KOMPLETT GENOM ATT MEDDELA KANSLIET ER KLUBBS WEBBADRESS OCH/ ELLER MEJLADRESS!

SKF:s kansli: Karin Persson, generalsekreterare, karin.persson@klatterforbundet.se

Idrottens Hus
Fiskartorpsvägen 15A

114 73 Stockholm
tel: 08-699 65 20

e-post: kansliet@klatterforbundet.se
webbida: www.klatterforbundet.se

Pg: 67 32 65-5
Org nr: 889202-3063

FUNKTION	NAMN	ADRESS/BOX	POSTADRESS	E-POST	TELEFON
SKF:s kansli, generalsekreterare	Karin Persson	Idrottens Hus	114 73 Stockholm	karin.persson@klatterforbundet.se	08-699 65 20
SKF:s kansli, idrottskonsulent	Jonas Paulsson	Idrottens Hus	114 73 Stockholm	jonas.paulsson@klatterforbundet.se	08-699 65 21
Ordförande	Pontus Axelsson	Västmannagatan 47	113 25 Stockholm	pontus.axelsson@klatterforbundet.se	0705-45 42 33
Vice ordförande	Johan Ringstedt	Bergviksvägen 61	167 63 Bromma	johan.ringstedt@klatterforbundet.se	0703-93 05 40
Kassör	Madelene Lidmalm	Landsvägen 11	172 63 Sundbyberg	madelene.lidmalm@klatterforbundet.se	0735-02 51 90
Sekreterare	Johan Wahlberg	Månstenvägen 16	196 33 Kungälv	johan.wahlberg@klatterforbundet.se	0727-12 56 56
Ledamot styrelse	Peter Hermanson	Bonnagårdsvägen 9	302 92 Halmstad	peter.hermanson@klatterforbundet.se	0708-81 05 12
Ledamot styrelse	Helena Brogren	Kvarnbacksvägen 68	168 74 Bromma	helena.brogren@klatterforbundet.se	0733-83 46 93
Ledamot styrelse	Eleonor Säfsten	Kransbindarvägen 16	126 36 Hägersten	eleonor.safsten@klatterforbundet.se	0736-43 13 33
Ledamot styrelse	Mikaela Rydberg	Johannesbäcksgatan 56B	754 33 Uppsala	mikaela.rydberg@klatterforbundet.se	0704-17 57 92
Suppleant styrelse	Panda Ekvall	Osbygatan 1	214 43 Malmö	panda.ekvall@klatterforbundet.se	0703-50 33 05
Valberedning	Manne Forsdik	Sibyllegatan 53	168 74 Stockholm	manne.f@me.com	0708-80 10 17
Redaktör Bergsport	John Liungman	Snärmarkaregatan 6	415 06 Göteborg	red@bergsport.se	0732-471717
Accesskommitté, ordf	Christofer Urby	Bollungen 109	747 91 Alunda	christoferu@yahoo.se	070-329 11 61
Alpinkommitté	Björn Kihlström	Folkungagatan 86a 2tr	116 22 Stockholm	bjornkihlstrom@yahoo.se	073-651 08 20
Förbundskapten Seniorlandslag (tillförordnad)	Peter Hermanson	Hemmansvägen 18	302 52 Halmstad	peter.hermanson@halland.net	0708-81 05 12
Förbundskapten Juniorlandslag	Reino "Nicki" Horak	Bergsvägen 38	333 60 Sävedalen	jfk@klatterforbundet.se	0705-22 61 22
Förbundskapten Skidalpin	Martin Persson	Skansvägen 52 lgh 1201	830 05 Järpen	Martin_persa@hotmail.com	070-627 50 98
Säkerhet	Ingemar Gräsjö	Stureplan 1	582 21 Linköping	ingemargrasjo@gmail.com	073-418 11 71
Tävling, ordf	Björn Höft	Östervägen 33	169 55 Solna	bjorn@norrtorspartysevice.se	0704-29 43 72
Utbildning	Martin Urby	Koltrastvägen 8	41507 Göteborg	instruktor@mail.com	073-021 79 18
Utbildning Tränare	Jim Wasmuth	Bergs backe 3	59396 Västervik	jim@vkcenter.se	070-373 74 66
Anläggning	Per Forsberg	Lefflersgatan 19, 2tr	416 71 Göteborg	anlaggning@klatterforbundet.se	0733-76 55 19
Medicin/Expeditionsläkare/UIAA MedCom	Johan Holmgren	Parkgatan 25	434 50 Kungälv	johanholmgren@hotmail.com	073-679 02 54
Förbunds läkare	Anders Söderlund	Lillskogsvägen 13A	133 34 Saltsjöbaden	anders.soderlund@aleris.se	070-491 70 43
UIAA anti-dopingkommission (ledamot)	Anders Söderlund	Lillskogsvägen 13A	133 34 Saltsjöbaden	anders.soderlund@proxima.se	070-491 70 43
UIAA accesskommission (corresponding member)	Jonas Paulsson	Idrottens Hus	114 73 Stockholm	jonas.paulsson@klatterforbundet.se	08-699 65 21
IFSC regelkommission (ledamot)	Åke Nilsson	Krummakargatan	118 51 Stockholm	geoscope@gmail.com	070-730 28 32

ATT KÖPA FRÅN KANSLIET

Gör på följande sätt: Betala in på Plusgiro 673265-5, skriv ditt namn och adress tydligt samt klubbtilhörighet. Skriv på inbetalningen vad du beställer. Om det inte får plats så skicka gärna uppgifterna med e-post till kansliet@klatterforbundet.se.

OBS! På alla priser tillkommer frakt enligt nedan (gäller ej tygmärken).

För beställning mot faktura tillkommer 50 kr i expeditionsvärf.

Alla priser inkluderar moms.

Fraktpriser:

1 st bok 55 kr, 2 st 60 kr, 3-4 st 150 kr, 5-10 st 250 kr 1 st kompendium 10 kr, 2 st 20 kr, 3-4 st 30 kr, 5-10 st 60 kr
1 st loggbok 10 kr, 2 st 20 kr, 3-4 st 20 kr, 5-10 st 40 kr Topprep/ledkort >100 st=10 kr, 100-200=20 kr, 200-500=40 kr

Fler än ex 10 eller andra frågor? Kontakta gärna kansliet så hjälper vi dig med beställningen. Tel: 08-699 65 20

BÖCKER & KOMPENDIER

Stora boken om klättring
av Nils Ragnar Gustavsson.
Lärobok i klättring.

Medlemspris 300kr
Ord.pris 350kr

Svensk klättring Pionjärerna
av Ewa Hellström.
Klättringens historia.

Medlemspris 150kr
Ord.pris 200kr

Firning och Klättring
Forsvismaktens bok om firning,
kamratträddning, laviner m.m.

Medlemspris 650kr
Ej medlem 750kr

Klätterförbundets Loggbok
Skriv in dina klätterturer,
kurser m.m.

Medlemspris 80kr
Ord.pris 100kr

Topprepsklättring inomhus
Kurskompendium av
Rasmus Jansson.

Medlemspris 80kr
Ord.pris 100kr

Kebnekaiseförare del 1
Kompendium, kopia av Rossipal.

Medlemspris 30kr
Ord.pris 50kr

Kebnekaiseförare del 2
Kompendium, leder
efter 1952.

Medlemspris 30kr
Ord.pris 50kr

Toppreps- och ledkort

Topprepskort (grönt)
Ledkort (rött)
1-100 ex: 10kr/st
> 100 ex: 6kr/st

MÄRKEN

Instruktörmärke
ca 5x8,5 cm.
Pris 50kr inkl ett
kategorimärke.

Kategorimärken
Instruktör
Fins för klippa, is,
inomhus, sport
Pris 10kr

Tygmärke SKF
Pris 40kr

OBS!
**Glöm inte att
betala för frakten.**

ATT KÖPA FRÅN FÖRFATTARE

KLÄTTERFÖRARE

Bohusförelä 2002. Beställes på www.bohusguide.tk,
350 kr + frakt. **SLUTSÅLD!**

Fyrkantennrådet, 1997, Älvsbyn-Boden-Niemisel-Piteå,
120 kr. Pg 629 41 10-9, Luleklättrarna

Klättring i Göteborg, Göteborgs Klätterklubb, 350 kr,
beställes via www.gbg-guiden.info

Jämtland, Östersunds KK

Sportklättring i Västervik, Linköping och Höglandet, 1999, 150:-
Pg 479 51 96-7

Stegeborg och Söderköping 2001, Björn Holst,
tel 0121-400 54

Uppsala, Uppsala Klätterklubb

Umeå, Umeå Klätterklubb

Ägelsjön, 1995, 198:- Pg 476 11 16-5, Fredrik Schlyter

Klättring i Kilsbergen med omnejd, Örebro Klätterklubb 2007,

240 kr. Pg 49 11 39-2. www.orebroklatterklubb.com

Klättring i Södermanland, 2007. 329 kr (inkl frakt).

Pg 100 14 83-5. Mer info på www.dangerzone.se

KOMPENDIER

**Att klättra på väggarna – en handledning
för inomhusklättring**

60 kr + porto, Pg 467 96 58-7, Johan Lindström,
Godhemsgatan 13, 414 68 Göteborg. e-post: johanuk@
spray.se

Höghjälpsmedicinskt kompendium

95 kr + porto, Pg 133 58 97-3, Johan Holmgren. Med-
dela per epost: johanholmgren@hotmail.com.

Daniel Bidnerfondens brevkort. Tio olika brevkort med kuvert.
Unika fotomotiv. 140 kr (inkl porto 40 kr) Pg 97 05 64-1.

ORDFÖRANDE HAR ORDET

Jag skulle vilja prata lite om förbundets roll som huvudorganisation för svensk klättring och högfjällssport. Att vara huvudorganisation betyder inte att vi skall göra allting själva – något som bara blir svårare och svårare för ideella organisationer – utan att vi skall ta ansvar för att de behov vi ser inom svensk klättring tillgodoses. Ibland kan det vara saker som vi själva har kapacitet att göra, såsom kursnormer, och i andra fall kan det vara sådant som vi genom samarbete får andra att hjälpa till med. Ett sådant exempel är en högalpin kurs i svenska fjällen.

En högalpin kurs har tidigare varit ett populärt inslag i SKF:s kursutbud, men som har saknats på senare år. Förbundsmötet i Göteborg tidigare i år tog beslutet att vi skall försöka återinföra kursen, då medlemmar från hela landet efterfrågat hjälp med att upptäcka och lära sig alpin klättring. Eftersom vi saknar alpininstruktörer inom förbundet är det naturliga att samarbeta med Svenska Bergsguideorganisationen och tillsammans tillhandahålla en kurs. Det är fortfarande mycket jobb kvar, men förbundets alpinkommitté arbetar för närvarande med ett sådant projekt.

Under hösten och vintern kommer vi även att träffa andra organisationer som också har klättring som en av sina aktiviteter, såsom STF, KFUM och Friluftsrådet. Det finns flera tänkbara samarbetsmöjligheter och även om det är för tidigt att prata om resultat har vår inbjudan till diskussion mottagits mycket positivt.

Sist men inte minst vill jag inkludera Sveriges ej klubbägda klättermat i denna skara. De största gymmen är i huvudsak kommersiella och faller utanför vår ideella tradition, men det betyder inte att vi inte har saker gemensamt. Tvärtom delar gymmen och förbundet många mål och det som är bra för svensk klättring är i regel bra även för kommersiella aktörer.

Jag hoppas och tror att förbundet kan bli en relevant samarbetspartner till gymmen och tillföra något till de tiotusentals personer som idag klättrar på gym utan att vara medlemmar till någon förbundsansluten klubb. Vi har redan idag ett framgångsrikt samarbete kring säkerhet och gröna och röda kort, och det finns många fler saker vi kan göra för att tillsammans få fler att upptäcka klättring och att stötta det arbete som klätterförbundet gör för sporten.

På tal om fint arbete för sporten vill jag passa på att lyfta fram det utmärkte arbete som görs i våra kommittéer och bland ledare ute i våra klubbar. Tävlingskommittén har precis inbjudit till ansökningar för att arrangera 2013 års tävlingar i sportklättring och våra fina internationella framgångar i sportklättring på juniorsidan fortsätter. Den skidalpina säsongen drar snart igång med åtta tävlingar i kalendern och vi jobbar vidare med att arrangera ett första officiellt svenskt mästerskap i isklättring.

Avslutningsvis, och som vanligt, glöm inte att ringa och berätta vad just du kan och vill göra för svensk klättring – mitt telefonnummer står längst bak i tidningen.

Pontus Axelsson (medlem Bobusläns kk och Stockholms kk)

För att läsa mer om styrelsens arbete, gå in på <http://bit.ly/bergsport>

BERGSPORT- FOTOGRAFEN

Namn: Alexander Rydén

Ålder: 23

Bor: Åre (Edsåsdalen), Stockholm

Jobbar med: Frilansar som TV-fotograf. Har bland annat filmat livesändningarna av Alpina världscupen i SVT, STCC i canal plus, gjort sportprogram åt TV4 sport, producerat en miniserie på TV Åre. Innan dess jobbade jag i en liten lifthanläggning som bland annat parkshaper.

Klättrar helst: Våldigt mycket och gärna ONSIGHT! Det finns inget som är så roligt, som att klättra en led jag nästan faller av vid varje flytt. Samtidigt smyger sig pumpen på i armar, axlar och magen. Just då när jag är som mest pumpad, hittar jag ett nohands-rest och kan pusta ut. Då kommer istället stressen. Hur länge kan jag vila i spagat i det här diederet innan benen stummar eller huvudet fylls med blod av att hänga upp och ned? Jag hade klättring som en kurs på gymnasiet 2006. Sedan dess har det blivit klättring 4-5 gånger i veckan och flera tävlingar bland annat fyra SM. Det är så grymt kul att klättra en tävlingsled!

Bästa klätterfototipset: Tänk ut vad du vill berätta med bilden innan. Är det till exempel omgivningen och den fina naturen? Testa att fota leden igenom en buske eller rama in bouldern med de vackra färgerna från höstens löv.

Om du har möjlighet att välja vad klättraren har på sig för kläder, välj då färger som sticker ut från omgivningen. Ofta är det bra med gult, rött eller blått.

Är det istället det svåra och tekniska du vill få fram i bilden. Bör du helst ha provat leden själv eller ha väldigt god kännedom om var de svåra partierna kommer. Så att du i förväg vet var klättraren kommer grimasera, stonka och stöna. Hitta en kameravinkel där du tydligt kan se ögonen och ansiktsuttrycket. En sån bild berättar ofta mer om svårigheten än själva graden.

Ambitioner: Fota och promota klättring i media på olika sätt. Allt från att publicera bilder i tidningar och på webben. De senaste projekten är de livesända klättertävlingarna jag producerat i Sverige.

På lång sikt genererar det mer pengar i sporten. Det gör att fler kan leva på klättringen på olika sätt. Jag önskar att alla de bästa i sin ålder hade möjligheten att klättra på heltid, helt finansierat av sponsorer.

Mer om och av Alexander

www.alexanderryden.se

Foto: Shawn Boye

bergsguiden

leder dig till den bästa utrustningen
och skönaste arrangemangen.

**Klätterprylar
till bra priser!**

NORTHSTAR .SE

MALMBERGET: 0970-251 83 UMEÅ: 090-780 09 00

Klätterutrustning för både sommar och vinter

**wått
& tårrt**

Köpmangatan 7 i Sundsvall
060-12 71 71

FINA ERBJUDANDEN PÅ KLÄTTERUTRUSTNING
VARJE MÅNAD

www.Klatterochhogfjall.se
tel. 0660-73237

Klättring som yrke?
Leva av och med klättring...

- Professionella utbildningar & internationella auktorisationer / certifieringar inom industriklättring / rope access
- Skandinavisk rope access utbildningscenter

0320-560 60
www.scanrope.eu

Umeås klätterbutik!

Utebutiken

utebutiken.se facebook.com/utebutiken

uteboden

The North Face - Teko
Black Diamond- Exped
Bergans - Brusletto - 5:10
Ally - Mammut - Klepper

Butik i Malmö
Lundavägen 14
webshop www.uteboden.se

KURSER I:
klättring, fors,
havs paddling
samt
överlevnad

**UTE
GUIDERNA**

KLÄTTERKURSER I BOHUSLÄN

telefon 0704-74 42 94 www.uteguiderna.se

NÄSTA NUMMER UTE 15 DECEMBER 2012

MANUSSTOPP 30 NOVEMBER 2012

OM DU VILL ANNONSERA I BERGSPORT, KONTAKTA JONAS SVANSTRÖM 031-743 20 85

Ny e-post till redaktionen: red@bergsport.se

SÅNT SOM HÄNDER BERGEN

Nog har vi väl alla som klättrar haft lite episoder, en del roliga, en del lite skämmiga, en del skrämmande eller tråkiga. Här kommer mina egna bekännelser.

Som elev på klätterkurs i Kebnekaise 1961 var det så dags för glaciärteknik. Storglaciären var mycket avsmält i sina nedre delar. Vi började gå uppför den stora "iskanen", men vi hade ännu inte fått någon lektion i hur man skulle gå med stegjärnen eller använda isyxan. Att man inte ska kanta stegjärnen, som man gör när man går med kängor i branta snöfält, lärde jag mig hastigt. Stegjärnen släppte, och jag rutschade med bra fart nedför. Jag bromsade inte med isyxan utan satt där på baken och bromsade med händerna (utan handskar). Efter lång sträcka, där jag med mycket tur missade en del stora stenblock, så stannade ekipaget upp. Mörbultad och med en del sår på händerna kunde jag gå upp till dom andra. Dom hade precis börjat lära sig att bromsa med isyxa.

Men plötsligt rutschade en elev ovanför mig, jag hann fram och kunde stoppa dennes rutschning med hjälp av yxan som jag körde ned i snön. Sten Brander, som var kursledare, såg detta och ropade "Bra, han har lärt sig!" Jag kunde inte låta bli att sträcka på mig och flina lite stöddigt.

Det där handlade om klätterteknik, men man måste också kunna orientera/läsa karta och läsa ledbeskrivningar, särskilt om man är klätterledare. Olle Stormark och jag stod på toppen av Kaskasatjåkko efter att ha gjort SO-kammen (2-3). När vi stod i dimman, sa jag högt och tydligt till gruppen "Vi ska gå åt vänster". Olle, som är en lugn typ, sa "Vi ska gå åt höger". "Va?" Fram med karta och kompass, som jag borde ha gjort innan, och kunde konstatera att Olle naturligtvis hade rätt. Lite pinsamt, men det gick över och resten av färden gick bra. Detta var i nådens år 1966.

Före klätterkursen hade Tomas Carlström och jag gjort ostväggen på Singitjåkka (4). Om vi följde leden, vet vi inte, men det var blött, löst och brant (men det ska det ju vara). Väl uppe på toppen, utan sikt, utan karta och kompass, tyckte jag, att det enklaste bara var att gå nedåt och med slutningen hela tiden till höger om oss. Då skulle vi så

Klätterkursen i Kebnekaise 1970. Bland personerna syns kursledarna Olle Stormark och Bodil Eriksson. Bland kursdeltagarna bl a Kenta Lidström. Var det är taget är osäkert - kanske Kaskasapakte, kanske Kaskasatjåkko.

småningom komma ned i Siellavagge. Lätt som en plätt. Väl nere där var det bara att svänga åt vänster för att gå till Kebnekaise fjällstation. Vi kom ned under molnen och se där var dalen och "Nu går vi till vänster" sa jag till Tomas. Men han sa "Nej vi ska gå till höger" (som på Kaskasatjåkko)." Va, varför?" sa jag. Jo, toppen på Singitjåkka är konisk och vi hade gått ett halvt varv runt och kommit ned i Singivagge i stället. Tomas var glad, jag var mera dämpad.

Vid ett annat tillfälle, också någon gång i mitten på 1960- talet, hade vi bestigit Kebnekaises sydtopp. På nedfärden tänkte jag, att jag nu skulle vara noggrann och använda kompass. Vid övergången från Björlings glaciär till Storglaciären var det fortfarande dålig sikt. Jag ropade då till dom som var långt under mig i dimman "Stanna så tar jag ut kompassriktningen." "Va", ropade dom "varför?" Det var nämligen så att dom var under molnen och såg hela Storglaciären under sig medan jag fortfarande var utan sikt ovanför dom.

Jag har även varit i Alperna och försökt hitta leder. T. ex. när Bodil Eriksson och jag skulle göra Aiguille du Peigne. Vi hittade insteget och försökte följa ledbeskrivningen. Det stod att man skulle starta på högra sidan av couloiren och efter ett tag gå över på den vänstra och vidare uppåt. Men det blev svårare och konstigare med leden, inget stämde – utom att vi skulle uppåt! Till slut stannade vi - det fanns ingen framkomlig väg. Vi firade ned i couloiren och gick tillbaka till tältplatsen vid Montenvers. Vi upptäckte där, att det är bra att läsa guideböckerna noggrant innan. Där stod nämligen att när det gäller couloirer såväl som floder så skall vänstra och högra sidan räknas i "flödesriktningen". Men det visste väl ni?

Fram till nu har jag bara berättat om sånt som gått bra – eller nästan bra – eller hur? Nu till en händelse som kunde gått väldigt, väldigt illa.

Någon gång på mitten av 1970-talet gjorde jag Vengetinds västkam (4+) tillsammans med Jack Berg (svensk/norsk) och Oskar Mork (helnorsk) från Molde. Nervägen skulle vi göra i en ränna. Där fanns ett snöfält som det borde gå bra att rutscha ned på pjucken – vi hade tunga skor. För säkerhets skull tog vi var sitt spetsigt stenblock för att kunna bromsa med. Vi började sakta rutscha nedför och allt var lugnt och fint. Plösligt ramlade jag och försökte bromsa med stenen men den slets ur mina händer. Nu satt jag på baken och fortsatte nedför i god fart medan Jack och Oskar skräckslaget såg på utan att kunna ingripa. Då upptäckte jag nedanför mig i fallinjen en stor öppning i snöfältet och en bäck som försvann ner under det. Jag kunde ingenting göra. Vad jag såg framför mig var, att antingen skulle jag drunkna i bäcken under snön, eller om jag mot all förmodan skulle komma förbi bäcköppningen så skulle jag störta nedför en vägg på kanske 50 meter. Det kändes inte bra, om man ska beskriva det som en cool typ skulle göra. Men kanske tre meter framför det stora "svalget" fanns ett litet hål, kanske en halv meter i diameter. Där damp jag ned och stannade. Vattnet strömmade under mina fötter och framför mig såg jag det stora hålet med massor av vatten som försvann in under snön. Det var bara att kravla sig upp och med hjälp av gutterne komma ut på stenskravlet på sidan och fortsätta nedåt som vanligt.

Efter detta beslöt jag mig för att sluta klättra, även om det dröjde några år. Med familj och barn och sånt tänker man annorlunda än tidigare. Andra pinsamheter och tillkortakommanden som jag haft kommer jag inte ihåg - tror jag - men man kan aldrig veta!

Bengt Hansson

tested, inside and out

h₂no® THE EXOSPHERE JACKET IS OUR PREMIER H₂NO® PERFORMANCE STANDARD HARD SHELL FOR MOUNTAINEERING AND SKIING.

H₂No® Performance Standard is Patagonia's benchmark for waterproofness, breathability and durability. That means a new garment like our Exosphere Jacket undergoes the most rigorous lab testing in the industry, including our Killer Wash, which simulates years of use in drenching conditions. Our ambassadors and testers then punish the same garment in every condition to expose weaknesses. Only when a garment has exceeded both these testing standards will we mark it H₂No and add it to our collection. See how we make sure our products perform for life: patagonia.com/euro/h2no

 Kitty Calhoun belays her partner on the first ascent of Captain Calhoun. Kono Wall, Iceland. JAY SMITH © 2012 Patagonia, Inc.

Marmot®

UP TRACK JACKET

IF YOU'RE THE TYPE WHO CONSISTENTLY WORKS UP A HEALTHY SWEAT ON THE MOUNTAIN, YOU'LL APPRECIATE THE IMPRESSIVE BREATHABILITY OF THIS WINDPROOF, WATER-RESISTANT JACKET.

Perfect for backcountry skiing, the Up Track features Marmot m3 softshell fabric, our exclusive Angel-Wing Movement™ for a wide range of motion, and a plethora of useful pockets. Closures are water-resistant and durable.

softshell

m3 Softshell

m3 softshells are best for mild, dry climates with very high aerobic output, such as trail running or alpine climbing.

COLOURS

MARMOT PROS NINA SCHLESENER, GILLES SIERRO

PEOPLE / PRODUCT / PLANET™

facebook.com/marmot.mountain.europe

www.marmot.eu

